

(B)

ספר המבריל

Simonimica Ebraica.

ראה זה חדר הוק

תצנה שהחמיל בה רבי נפלי הירץ וזל זל ולף גמרה ובן אחר

לגמור על דו אס ד ה עורמת הלף הוק

שמואל רוד בן חזקיה לוצאטו

איש טריאסט

יש הפרט גדול בין הגלות ויש בחלוקי הלשונות דיעב מופלגה חכמה תפוזרה

רבנו בחיי פראת עקב

חלק ראשון

הכולל ק' הבדלות ובהן פירוש דף תלות ועוד בו פירוש פאשט אל מקראות הדבה

הסתתרים והחתימים ועוד תמצאך בו תצר תשפט להק אלתת י' תגא תג' ר' ז' ז'

התקשט

13519

26
60
2620
1240

א 13

x x x x x x x x x

x x

56 44

A 13

15. 15. 15. 15. 15. 15. 15. 15. 15. 15.

16. 16. 16. 16. 16. 16. 16. 16. 16. 16.

17. 17. 17. 17. 17. 17. 17. 17. 17. 17.

18. 18. 18. 18. 18. 18. 18. 18. 18. 18.

19. 19. 19. 19. 19. 19. 19. 19. 19. 19.

20. 20. 20. 20. 20. 20. 20. 20. 20. 20.

21. 21. 21. 21. 21. 21. 21. 21. 21. 21.

22. 22. 22. 22. 22. 22. 22. 22. 22. 22.

23. 23. 23. 23. 23. 23. 23. 23. 23. 23.

24. 24. 24. 24. 24. 24. 24. 24. 24. 24.

25. 25. 25. 25. 25. 25. 25. 25. 25. 25.

11

63
39
320
120
1720

א פ

ARC 4° 992 / A 13

20. 20. 20. 20. 20. 20. 20. 20. 20. 20.

21. 21. 21. 21. 21. 21. 21. 21. 21. 21.

22. 22. 22. 22. 22. 22. 22. 22. 22. 22.

23. 23. 23. 23. 23. 23. 23. 23. 23. 23.

24. 24. 24. 24. 24. 24. 24. 24. 24. 24.

25. 25. 25. 25. 25. 25. 25. 25. 25. 25.

הקדמה

התבדיל בין ישראל לעמים, הלך הוא בלא ספק לאון הקדש. הלא אשר תשאוך קומתו מהתעורר
בגוי הארץ, ולהיות עמם לעם אחד; וכל עוד אשר לא תשמח תבטנו, ולא תתנו אפינו ותפ
ורענו, לא נשבות תהות גוי נבדל מכל הגוים, ונפלטו מכל העם אשר על פני האדמה
ועם פיאורנו הגדול והערוץ, יזכר אם ישראל שאר, ולא נהיה ככל העמים הקדמונים, אשר גלו
באפצות איביהם, ונתעברו בהם, ונשכח זכרם.

כי כל גוי תפוזר ותפורד בין ארץ עמים, אפילו לא יבדל יתם במערה ובמצות, אם ידבר בלא
אחרת, מעטת הוא אלא יהיה נבלע בהם, ואלא יתבטל כמיטוט; כי הברל האשונות, גורם בטובת
להבדל הגוים זה מזה: ונאמת, אימת נפרדו הגוים בארצותם? הלא באשר בלב ה' אפמם
ובכן תבין האתרים אל (יקרא ובה, פראש לט) בזכות יצבעה דברים נגאלו ישראל מתצרים, ואח
מהם אלא שנו את לבנום: וזה זכותם בדבר ^{היה להם} רק כי שחיות לשוננו מחשוך קומתו ותתעורר ב
וכן נחיתה, בבואו לדבר בגנות הנשאים נשים נכריות, הזכיר כי נהגם לא היו מכירים לדבר יהוד
והיו מדברים בלאון עם ועם: הרי שיהי הדבר רע טבנו אלקי.

וגדולה תזאת, כי כל המערה והתצוה, וכל דברי הנבזים, וכל המערה שעל פה, הנה כל הדברי
האלה כתובים בלהק; לפיכך, שכחת הלאון, תלמד בהכרח שכחת המערה, והיה דבר ה' לל
כדברי הספר החתום. וזה טעם האמרים אל (ערובו נג) בני יהודה, שהקפידו על לבנום
נתן יתה מערכת בדם; צע גליל, אלא הקפידו על לבנום, לא נתקיימה מערכת בדם.

ועתה ידוע ודעו חכמי ישראל שכל דוג ודור, מה רב הנוק אשר תלמד שכחת להק; על כן התפכח
לעשות לה סייג, ולהפסיד לה פליטה, ככל האפשר. הנה רוצה, כי צפולת גומע, התקינו סדר
התפלה בלהק; כהא דמתו רבנן (ברכות כח): אעגן הפקול הסודי אענה עשרה ברכות, לפע
רכן גמולין, על הסוד, כבנה. ומה לא הנחו שיאיל אים דרכו על הסוד שירצה? רק כד
להדגיל אים העם להמפלל בלהק, אמתך כך יצטרכו ללמוד להק, לעתיד דעת אים אשר ידברו
לפע האלהים. ואם תאמר: אים כן, אפע תה אקונו (פוסה לג) המפלה צנל לאון? תפע
אחדבר אצו עצמו, און רע צו, כמו אקונו (ס) מפלה, רחמי הין, כל היב דכעי תצנל.

1
2
3
4
5
6
7
8

2
עבד הדבר יש האחד, ומצד הרעות הגדולה אשר הוא גורם; ואם לא נדבר בלשוננו בשעת
התפילה, תימנע נדבר בה, ונתחננו בין גוי הארץ? ואם לא נדבר בלשוננו שעה אנו שמים ביום,
שתפח מתנו לגימתי; ולומר המערה שאף פפרים, לא יספק להשפיר פלטה לבלשוננו, ולאנו
זול על האף אורייתך אמרי. על כן, לא היה ביד החכמים לנגוד בהחלט, שנתפלג בלתי;
אך הרגילו את העם בלשון ארמית, ובהפודים סדר תפילה בלתי; ועוד עשו חלק נדבר, בארמית (אם)
אם השואל שרכו בלשון ארמית, את מלאכי השרת שרקין לו; ועוד הוסיפו חזוק, ואמרו (אם)
עולם אל יאמר אדם צרכו בלשון ארמית, והוא דרך עצה, לא נדך צונו, כי אמרו אל יאמר,
אל אמרו לא יאמר (עיין בהבדלה לנ). ואמר אל מקצתו, כי דבר זה הוא פרש ללשון ארמית
בדה; רק כוונתם על כל הלשונות העבריות, אלא שדברו חכמים בהווה, כי לשון ארמית,
יחס שגורה בפייה יומך מכל הלשונות הנכביות.

בן אדם מוצא, כי בכל דור ודור, ידעו חכמי ישראל, רוב מעשית ידיעת להק, ורוב הנזק
שבהמשך: על כן הפלגו עצה הרגלו משום, בהכמת לקדוק בלשוננו; עד אשר הביאו את
החכמה הזאת אל השלמות האחרונה, ואז קרוב לה הדעה.

אולם אדם גם אדם, הלא יראה הנוסף, כי לא היה רוב יגיעם של האשונם, רק על דקדוק
לשוננו, לא על שטח; ומעט מעט החל מה שכתבנו, לכבוד וללבוש הוראת כל אדם
שעש; ומלאת הדעה שארנו, אשר חודשנו עמנו בקירוב, ולא בצמצום. ועם הדבר הזה
אם כל הלשונות, אשר למצאה שיענו ידעו על דבר אחד בעצמו, וקראנום נרדפים (הלא)
אם כתובים על ספר קהל אנוש; אבל הכתובים השתמשו תמיד בלשון זה בעמנו זה,
בלשון זה בעמנו אחר, ולא בשטחם בשטח העמם. כדרך אמת מוצא, כי כפיית האלה
הואכלות, נכספ תמיד אפר, ולא דין (על אש אף נאפר, ואלוהי ימים); ובדרך נקטו האנוש, נכספ
תמיד דשן, ולא אפר (נחיים את הדשן, נחביו). הלא בנינו הנזר, כי צריך שיהיה בין אש ללשוננו
קו הפירוש, והוא המה שבתו באבלת לשון אפר, בעתוכה לשון דשן (והוא מובא בספר זה,
הבדלה לנ).

והוא יעט מעבר עסקו הראשונים בחקירות טארה, וקיימו וקבלו ית צינת השמות הנרדפים, ולא
דרשו מה שטעם השתמשו העובדים לפעמים בלשון זה, ולפעמים בלשון אחר, דבר שאף אפסר לעמוד
עליו: תורה הוק. עד כי נדור בלשוננו קם בישראל רבי נפתלי הירץ וויזל זצ"ל, והנעם עצמו
בחקירות אלה, בספריו אן ועל, יין לבנון, פירוש נקרא הרבה סן, נחביו; בהם הבדיל הבדלת
עצב גבולות לשדשים רבים, והרבה תקראות פירש בהוה: ישר כח! בלשם יעם הולך נכחו!
ואולם הדעה יומך תרי עמד החכם הזה על כל ארצה נארה, והחוב פה נחאריך לשון, להבדיל
הצדקת כל מלה ולמה; עד כי לא הספיקו לו ית חיו (אם נא בבבורות) לגמור את התענה
אשר המפיל בה, והרבה יומך תרי הנח לבנים אחריו, מקום למעמד בו.

עכ אורח חיצו, אש הצעיר, ואחר לך נפוגות מבובר התלפכה; ואמר לעבד את העבודה
הזאת בכל לבב, ובכל נפשו, בספר הזה אשר התלנת, ועוד אמרו אומר, אם יאמר בעדי.

והנה השתלשלת להגדיל ידיעתו בלתי, מעלתם רבה מאד, בלא ספק: כי על ידי כן, עכל להבין
פניה כתובים השתנים והמתעלים; וגם תפברד לט איתם רבים איתמרי זצ"ל, הנאשים באלו אן
להם על ית איתמכו, ובאמת, מפשטם של תקראות ~~הנה~~ יאן להם; ועוד, כי באשר
תענה ידיעתו בלתי, כן יבנו העוסקים בתורה, כי לא תביה להם לאוץ, כדרך שכל אדם יקור
בקראת הספרים הכתובים בלשון אשר אנוה בין בה; ובדרך, בקראת את עמוד כבוד בלשוננו,
ואך עתה תלשמה, תכל לשוננו העים, הלא היו חכמים צעתיים הפריים אשר נכתבו בה; ועוד,
כפ אשר תגדל בקראתם בלשוננו, כן נרבה וכן נפוצה להשתמש בה בתעב ונדבור, ונה יסגרו
התמשכר בעים, באמור.

ט כל אשר לא ידע בצמצום, עטן השמות הנרדפים, ונאה בעטתם התלפס, טעה טעות וכל
לשונות! ואם לאלף חסות על כבוד הגדולים האנו, ט עתם ילמנו להקמתך בכל הגולה והבדלה,
אך גדול: התחברים נכסלו בדברים אלה, ואמרו דבר אלף הית כוונתם לקארו. ורק איתם תאמר
ביתם נא לפטר לדומאן. רחמן על פסוק לקחי ושאני יתעט, נכפ: אלף תלפנו באל אחר:
נה בבדלה נח איתם תפיה, ט לא יאמר לשון חלום, כי אש על דע בטוב, ומחמרה בהפך; והללה
אלה לומר לשון חלום בבדול ית! וכן תצוה בתקנת; ויתירו את כבודם, ועמי היר כבודו, ולא

ועתה גם פנים אחת לשון חלום בענין זה; גם רבותנו נזהרו בזה, ואמרנו (גטין נו) אין לנו
תעבורין אונת באל אחר, ולפי איתרו תחלפין; ובתיבה רבת (על פסוק על קלה את בוכיה) קדדון
נגד יומי, ואמרנו אין לנו תעורין אונת באל אחר; וכן איתורים תמיד מואר לנגד, ולפי תחלופי.
ויתר אפסוף אין נוכח להשתמש בלשוננו, אחר שגדש חוקתם כל תלמודה בצמצום, והיה תובטחים
שלא יתקור דבר חוץ למקומו וחץ לזמנו?
איום השתכללות להגדיל ידיעתנו בלהק, חשבתם רבה מאד בכל דור ודור, הלא תרבה חשבתם
יומם ויומם בדור יתם כדור הזה, שנתעטשו הלבבות, ומערה מנחת בקרן וזמ, ואין דודש אין
תבסק. ומה גם עתה, שפקרו היתם, שברו שול, נתקו תוסרות, כי געצו לב יחדו על ה ועל
משיחו, לאמר נהיה כגוים, כתפסחות הקדושה; וראשית חטאתם היתה להחפלה בלשון נבריה,
והוא ^(כז) יבכה ישראל את אפסו, ותחד את מעלתו —

הלא ראי לכל תמנה דרך, ללכת מנגד אל הכסלים, וטחר ידים יפסח אונת ללהק, לתם פאר
לשפת יהודה, ולגלות מצפונה אשר נשכחו, להראות את יפה, ולהביא אהבתה בלב ישראל, למען
למדה, וכמבדו בה, ודברו בה, ויבדלו אדם נכרי; ולמען יפסו דבת בדברי המנה והנבאים,
ויבטו בגקראי, כי ידעו הלשון אפסו הקדש כתרבים בה; וגם להראותם בעניהם, איך דברי רז"ל
(שהכסלים בזים אומם) יסודתם כמקום נאמן, כי אמרם חכמת השמות הנרדפים, מפסוף פגמים
רבות אמתת האמר מאתמריהם, ועל להקיש אמנם של האמר, כי רוב מאתמריהם, האתמרים לענין דתם
ונדך פשט, לא דרך דרש, יאלים עיקר בעמק ולוצת ללהק, ואינם אולת פירוש פשוטם אל תקראות.
אמר כל זאת ראית ונתמן אל לבי, ואיש אכתי לסבול העמל והיעש, הצריך לחיבור הספר הזה, אשר
קראתם סגור חתומי, כי מן הוא חבדל בין האמת הנראים כנרדפים; ועוד כי יבדל בין ישראל
לשנים, ולא נתעבדו בהם, כי נשתמש בלשוננו, ולא בלשון עם ועם, כראותנו את יפה, ואשר הלא עני
על כלנה, בטמק אלצמנה.

~~ועתה גם פנים אחת לשון חלום בענין זה; גם רבותנו נזהרו בזה, ואמרנו (גטין נו) אין לנו~~
~~תעבורין אונת באל אחר, ולפי איתרו תחלפין; ובתיבה רבת (על פסוק על קלה את בוכיה) קדדון~~
~~נגד יומי, ואמרנו אין לנו תעורין אונת באל אחר; וכן איתורים תמיד מואר לנגד, ולפי תחלופי.~~
~~ויתר אפסוף אין נוכח להשתמש בלשוננו, אחר שגדש חוקתם כל תלמודה בצמצום, והיה תובטחים~~
~~שלא יתקור דבר חוץ למקומו וחץ לזמנו?~~
~~איום השתכללות להגדיל ידיעתנו בלהק, חשבתם רבה מאד בכל דור ודור, הלא תרבה חשבתם~~
~~יומם ויומם בדור יתם כדור הזה, שנתעטשו הלבבות, ומערה מנחת בקרן וזמ, ואין דודש אין~~
~~תבסק. ומה גם עתה, שפקרו היתם, שברו שול, נתקו תוסרות, כי געצו לב יחדו על ה ועל~~
~~משיחו, לאמר נהיה כגוים, כתפסחות הקדושה; וראשית חטאתם היתה להחפלה בלשון נבריה,~~
~~והוא יבכה ישראל את אפסו, ותחד את מעלתו —~~

ודע והבין, כי תלבד התועלת הנמשכת תספר זה, בענין חכמת הכתובים, עוד תועלת גדולה
תמשך לך ממנו, ללמד בני יהודה קסמ, לכמוע דבר דבור על אפסו, כי כל אשר לא ידע,
בצמצום, ענין ^{השמות} הנרדפים, ונתה עטתהם חתולפים, כמה טעויות יוכל לטעות!
וכמה פגמים יוכל לומר דבר, חוץ לזמנו וחץ למקומו, והוא לא ידע! ואני, לולא חסתי
על כבוד הגדולים יתע, כי עמם יכולת ^{להראות} להפסיד בכל הכלה והבדלה, איך גדול התחדים
אשר לא התכוננו בחילוק שביניהם, נפסלו, ואמרנו דבר שלא היה כוונתם לאיתרו. רק ^{הוא}
אפסוף אחת מהרבה אפסוף, אפסוף לדוגמא. כמב רמזן ע"פ לאוקי. ולשתי תצות: אלא
תחלפנו באל אחר; ובהבדלה ש מנא, כי לא יאמר לשון חלום, כי אם על יד בטוב,
וחלל והתמורה בהפר; וחללה תולה לומר לשון חלום כנורא יתברך! וכן אמר מוצא בגקראי
ויתרו את כבודם, ושג התר כבוד; גם רבותנו נזהרו בזה, ואמרנו ^{לפי גס פנים אחת לשון חלום בענין זה} (גטין נו ע"ב): אין לנו
ועבורין אונת באל אחר, ואל איתו תחלפין, ויתר לא ידע כל משביל. ספר אשר
ישמרו משגיאות באלה?

~~ועתה גם פנים אחת לשון חלום בענין זה; גם רבותנו נזהרו בזה, ואמרנו (גטין נו) אין לנו~~
~~תעבורין אונת באל אחר, ולפי איתרו תחלפין; ובתיבה רבת (על פסוק על קלה את בוכיה) קדדון~~
~~נגד יומי, ואמרנו אין לנו תעורין אונת באל אחר; וכן איתורים תמיד מואר לנגד, ולפי תחלופי.~~
~~ויתר אפסוף אין נוכח להשתמש בלשוננו, אחר שגדש חוקתם כל תלמודה בצמצום, והיה תובטחים~~
~~שלא יתקור דבר חוץ למקומו וחץ לזמנו?~~
~~איום השתכללות להגדיל ידיעתנו בלהק, חשבתם רבה מאד בכל דור ודור, הלא תרבה חשבתם~~
~~יומם ויומם בדור יתם כדור הזה, שנתעטשו הלבבות, ומערה מנחת בקרן וזמ, ואין דודש אין~~
~~תבסק. ומה גם עתה, שפקרו היתם, שברו שול, נתקו תוסרות, כי געצו לב יחדו על ה ועל~~
~~משיחו, לאמר נהיה כגוים, כתפסחות הקדושה; וראשית חטאתם היתה להחפלה בלשון נבריה,~~
~~והוא יבכה ישראל את אפסו, ותחד את מעלתו —~~

2. הלוֹם הַהֵן. פה זה כה אָנָה וְאָנָה. הלוֹם תורה על חשיבות המקום,
 או על חשיבות המצב (אל מקצב הלוֹם (תקום קדוש), הדו לכס דבר ועצה הלוֹם, הדב
 יגוד הלוֹם איש (ענחם אתונים במצפה, שהיה מקום נכבד, ונקום העצה על כל דבר גדול),
 גשי הלוֹם (קראו אותם את כל אצלו, וכבוד גדול עשה לה, והיא לא רמת בדבר, כי ידעה
 שעה ופולחן מצבה, ויזכה לה מצד הקוננים), כי הבאותם עד הלוֹם (למצב נכבד כזה).
 ה הביאך הלוֹם, פירושו: הלא אתה האביון, אשר השפך הולך ממנו אלוֹם לגור בקשר ימצא
 חבלות לחם לאכול ונקמה עתה בחור ה', ראוי ונשמן ולבנוֹ תחלוצות: וזו הביאך לטובה זו,
 למצב נכבד כל כך לעמית מצבך הראשון? (ומכאן אנוני חכמים (גדלים ק"ב ע"א): אין
 הלוֹם אלא תלכות, כבונני גדולה ומשיבות. | הנה יצרת בעשן התעוֹבה מתקום לתקום, ולא
 בעשן התעוֹבה: תאמר בך הנה, ולא תוכל לומר יקצב הנה (והודתם את אבי הנה, לא את אים
 אלתם אותה הנה, לא תבא הנה, ולא היו בהם ימים לטוב הנה ונהה, ודעי רביעי יצונו הנה,
 בראי אים האלהים עד הנה, הנה אנוסים כלו הנה הלה. בראשית הנה, הי שמי יסוד הנה
 למהן הראומבה הנצחית הנה, יזכה את המים ויחזו הנה והנה, לדרך הנה פנהם, עד הנה
 עורנו ה' (אעורנו לרדוף אתם פלאתם ולהכותם עד התקום הזה), יחי עבדך עשה הנה
 והנה, היימ הולך מתקום לתקום לעשות מעשי). | פה הפרט התקום במצוֹם (qui)
 (שבו לכס פה עם החונני, ונקמה פה עמוד עמדי, כי את אשר יצו פה עמונו, שורה אבה פה
 פלוע אלתנו, ייאמר לא כי פה אענות, עד פה תבא ולא תשיח). | וכן כולל תקום גדול, ולא
 פרט חלק התקום במצוֹם, ונאמר על כל העור והצפץ בזה (quod) (אשר נתן לי אלהים
 בזה) (באין הוֹאֵת), וגר תזה וגדר תזה, בנה לי בזה אצעה תזכרות, ועלו זה בנגב).
 וכן יחסי עוד לתחילתו וכן יסוד יסוד הנה וזה הנה לא נלמד אתם פה התקום אן חכמה ואלהים זה, ואלו כל הנה לא הנה
 פה אנוֹ התקום אהנדבר עמוד בו, ארך הנה קרוב איתנו: ומה עשן כה קרוב לעשן שם
 דק כי שם יורה תקום רחוק יותר מן המדבר, ומאשר יורה כה (שם כה נגד אתה ונקמד,
 נלכה עד כה, כדרך יום כה וכדרך יום כה) | אָנָה וְאָנָה יורה לתרחוק יותר מנה שירה
 כה וכה (ויפן כה וכה וראו כי אין אים (קדוֹם לשם אנוכל לדקותם): ולא תצא תשם אָנָה וְאָנָה
 (חזן ליהושע), לא הנה עבדך אָנָה וְאָנָה, תחזן עמדי

Magine epaurita

De un copiare il n. 2 no. 11. 11. 14. 14.
 ועשה יוכן מה שכתב: ניסוחו אם יאמר לו מי הביאך הלום ומה אמת עושה בזה
 ומה לך פה; וזה פתרון: מחלה אלקותו ה' הביאו לאומה טובה, באהוד להעלה; אחר
 כן אלקותו מה אעשהו באומה העיר, ועוד מה לו בבת המזל, ולמה יש בו דוקא.
 ועשה מדע אפע מה בלעם אל השדים הראשונים אשר שלח לו בלק, אחר: לכו פה הללה
 ואלך השנים אחר: אכן נא בזה גם אחר הללה, ולא אחר להם פה; ושעם הדבר, כי
 הראשונים בבית יאצו, אצל השנים, אחר רבים ונכבדים, ולא היה לבלעם בית לדיה
 לבנים, אכן באומה העיר, ולא בבית: לפיכך נפעם הראשונה כתוב פה, ובשעה בזה.
 3. אחר. 1. שכם. כתף. ערף. הפרקת. אחר או אחריים יכלול
 תכף גדל ועד ראש הצד חוץ (ויאית את אחריו). אב וגו. דבר אחר הם, ואם אחר הם;
 אלא שמשלפו אוננות בותף אב, כדבריו מצד על זכרתי אלהים אומה זכר טוב, (ועל)
 אעשה כל השדרה (על גבי חרשו חורשים האריכו, למעשה, ולעוד שכל המלך השטוח
 כאלה נקרא ג). אכן הוא השדרה אחיה ולמעלה, מקום שנותנים הנשא; והעד: ויש
 שכתו לפסול, אכן היה אכן אחר לכתף, לא היה לו לומר ויש, כי הנשא בכתפו, ילך
 בקומה זקופה, אצל הנשא על גבו, יצטרך לכוף כאמתן ראשו. הכתף ידוע: ויש לכל
 אדם שמש חסן, על שני זרועיו: לפיכך יאמר על כתפו, ולא על שכתו, כי אין לנו רק
 שדרה אחת (כתפי אשכתי תפול, תפול הכתף מן השדרה). השורף הוא כל מה
 שכוונת הצורך, עור ובשר גידים ועצמות: והעריפה היא כרימת העורף (guillotine)
 כאשר אמרו גם רבותינו המפרקת חנוכה רק עצם הצואה, ולא יכלול הבשר והעור והגידים,
 ונקראו כן חפשי אשתי פרקים פרקים (ומאשר הפרקתו, נאברה העצם חבפנים, ולא היה
 לעל פצע וחבורה אחרת) (עריפה) 58-57. *vid. il n. 3 nel ms. a pag. 58-57*
 4. ג'ש. קרב. חגש בא תאקום קרוב, ויש בקרב אפסר לו שיבא תאקום חזק;
 לפיכך כתוב: והקרבנו (ואחר כן) ונגש אלו. ועל כי כל אקראן אית ויחן בן, וקראן
 קרוב, שאיננו קראוהו בחיות קרוב: ומה ארש קרב נער מן קרב בן.
Sancto

5. יקץ. ער. הלשון השני חזק מן הראשון; והראשון קדם לשני בזה. העיר ונראה כל יתירה
 אצל בבעת הקצת לא יעשה קדם דבר, אלא שאינו יאן: לפיכך הוצרכו לנשות דבר, וקראו
 אחר ולא וקרא. הקצת היא חצב אכן קדם עמודו רק; ולפיכך אכן לשון קץ
 אכן אם התקד ולא בנינו, חפשי איתו פשוטה עוברת: ועוד איתו פשוטה אכן בה חוש, איתנה רק
 הכנה אל התשיעורות. לכן ^{על} קדם ס' קץ, ולא יספיק לו דבר זה לתת יוכל לעמוד בולאקנות
 ולא יעשה דבר טרם ועוד: לפיכך לא חצבו אחר לשון קצת אום תלפחה, רק קול דברים וכונת בזה
 כ(א) קראן מה חיינו וידע וכו' יאמר וכו', ויקץ יעקב השנות יאמר, ויתן קראן אומה שקבטנו יאמר;
 ועל אכן לבלם והקצת היא תשיב: רק חרוב גבורת אשון כתוב: ויקץ השנות ניסע את חרוב הקרב
 וכן ויקץ סוף ה' כבוד הכבוד ויקץ חרוב, מבחשתן ואחריה דבר: ועל העוד לומר כדבר;
 ויתן חוסכת, כי בעודו חנוכה פגע כל אדם אצל באר בן לא חצבו פשוטה אחר הקצת, רק
 דבר, ואין ולא כלום, בגן כקצר בתורה וקראן אכן בן לחיות אלא שנדחה אינה תעלה. ולפעמים
 יקץ אדם ויאמר ויקץ (ויקץ ויחלוט אעפ"י) אכן יער אכן לא יאן. ואפני אהער ויחשיב וישאר
 כל האקנה, לפיכך כתוב: עור נאקין חושים, ללבוש על שבעי אילנים, והקבצים אפסוטט מה שפני חושים:
 והאיל וקרא עורו בקרבן, קרוב הקצת בעין (הי אחר ללשן הקצת) אלא ללבוש הללה. ומה שכתוב: עורו
 למה חפשי קדט הקצת אל פתח לבוש, פירשו שורה, ואם לא מרבה להחשיבה להשיבט, לפחות הקצת:
 חרוב אכן, אהי מחלה אחר למה חפשי. וקראן אחר אל חנוכה ללבוש, בלבוש חפשי חרוב לנשות יצחק
 כ(א) ויחשיבו ולא לנצח משכתו: הרי אבדקה הראשונה גדולה היא הכנה: אכן עורה ויתן חקושי
 וכן יחפשי ללש העירה וקצת ללפשי: הוא ויחשיב ויחך את בקשת. וחפשי אהיקצה קודמת
 להחשיבויות, עכ"ל אכן אחר כי חכת וקעבר אחר בכתוב ויקץ השנות וקראן אכן כפינים בפנים
 וקעבר, אכן גם היא חלשן החשיבויות, כלומר בקצו השנות, וכראותן אכן כחו כחשול שלום,
 אחר בנה הקיטות, עדיין לא נחשיבויות יפה יפה, אך יאמר אכן כפינים אכה כפלאמתם,
 אכן לא עכשו, אלא יהיה זה כקצר אקטעוד יפה: והוא לא ידע כי ה' סר תעלה. ומה עור ועבר
 אכן אשים בעת אחר, כמו ~~הוא ויחשיב ויחך את בקשת~~ הוא ויחשיב ויחך את בקשת
 ואלתם, ומה שכתוב: כי נער ויחשיב קדט, הוא ויחשיב ויחך את בקשת, אכן היה אכן עור,
 יאמר בנפול נער, ואם היה אכן עור, היה לו לומר נער: עכשו שכתוב נער, הוא חרוב חכמים,
 כמו חל אחר ריע בלאות דלת, אכתב כלאת חכמת ית בלק ובלה) והוא חפשי החשיבויות: והללה
 סללה איהו חפשי חרוב נער, כדבר קצת וקראן אכן.
Sancto

6. **בחר דבר במר ברבר**. ^{התורה} הזמור דבר תור אחרי, והבורר ברבר הדבר בן לפטו
בחר לט ארשים (חור חמר כל בן חל) ויבחר לו לט אר כל כור הידן (התחב כלבו בכל
 היבנות שהיו תכור, וזו יורה צענו) ויבחר בחר לו יה (כפינו מור אחר שבעים אונות,
 על נל ידק יבחר ילך ויבחרתו) ויבחר כל הארליים (וזבקר בקתם); החיים והמות נמת
 לפיך הברכה והקללה וזמרת בים (הוא נמן לפינה אט הזרים); וילוס ברע וזמור בטוב,
 וידע כי הילך הקטן קץ בן דעת לחור חמר הדברים הטובים, ודי והחמר אם יכיר בן טוב ברע
 כאשר ידעו לפנו. ויתנה יבן חס: ובשנת אפרים לק בחר וזמור את אט יאודה וכל ויבחר
 ברוד שברו; כי לך בחר הקבה בשנת אפרים שהיה לפנו תלפנים, בלומר שהיה בן האסקר
 אצל מור חמר כל אט. ישאל וזמור את אט שנת יאודה ויבחר חמר את אט יאודה והקריב
 אלו הנה הוץ לפנו, וכל בע קומ אט לפנו, וכן בחר ברוד שברו, שהיה ויקומ אט
 7. **שפט ורן**. ^{החוקק} אה שפט תורה חמך הדן עשיית פסק דין, ולך יורה לזמור לפנוב;
 וזכר קץ ויתנה זה וזה. ונתת שזר ודם איתך פוסק הדשפט, וזמור לאחרים איהיוורה
 ויתן השפט עוסק בקיום גזרותו, דין הוא זמור, אלתי כל תוצאים תשפטו לפנוב; ולך כן
 הקבה אהו החינוך והוץ המקיים: לפיכך לא יבחרו בתקן שיכרן אדם דין, אלא הקבה לברו
 (היה כן לדין, איך חמנים ודין לתנות). לך ידון ווחי בחדם (לא אשעה בהם דין); וגם
 אה הנה אחר יבחרו דן אנה (אשעה בהם דין); דעו אלדמ (שעה לדין); ודן דין עמו
 (אפטיו יאשרו יהו חמנן); ויבשית תשפט ודת (פסקת דיע וגם הונאת קומ לפנוב);
 ודין עתך בצדק (שגח על עברו שיקיינו גזרותו בצדק: כי פניהם רבות אן השפט יבשה על
 עברו, ילא תשפט וישקר); ו תלך יבש על כסא דין וזורה צענו כל רע (כל וילך אט סתפק
 בחמך דין, וכל יאמרו על קומו, הוא יתנה כל יע, צענו החשטות בכל האן, ולך וכל
 עברו לרמות, כודק אה עוסים על הרוב: והר דבר גדול בחכות השליט קה יתרה ותאן ויה;
 דיע לבקד השפט (היהי על עני דין, ויוציאו השפט לפנוב ותמרת חמך דין בבקר השכם); ו:
 וספטי בן אה וכן רעמו (חמך דין) ויחמר בן גזר וספטי שפט (פסק דין) וסכבכזמו
 הוץ ברע ויבחרו להם אן נא אה קרבו: לפיכך לו עשה ברע לך חס, כלומר אה חוכח קומנו
 על רע וזמור, ויתנה רע לך רעל אחו.

8. **ענה השיב**. ^{החוקק} חלענה תיך, והחשובה לאחר ימן, אן לפחות אחר החפונות יעטו
 כאותפת ילך, וקצבה לו יענו; ואתה ליקם בלענה פיו וזכר צענו ויה טוב (איתא לאם
 כאשר יתנה לזמור ויענה ולך ימעב עד אודל ותיהת הדבר צענו)
~~החוקק~~
~~החוקק~~
~~החוקק~~
 לך נא דעה אר אלום חמד ומר אלום החן נהיב דבר (אמר אהלך ופשו); ושיבן אומם דבר
 ואת כל העדה (אמר קרבשים יום); והציבות חמכס דבר כאשר ידעך וילך אן אר חמם ונעיש
 ענה אפי על תכנות (יה אפי חמך וכן בארשים חמם יענה ע הניד)
 לרצית את העם הנה דבר (אמר אלכא יוים) ארם חבל הכיבט (אמר החכונו למה) וזמן חשכך
 עלן, אחרי ויה אחכונות על דברך וזמן דברך חל רשך יעל הנק; וזנפ שיהיבנה תיך,
 והחשובה אחרי החכונות, ונתחד וזה אהמנה הוץ על הרוב על דבר קל והפשוטה על דבר
 קשה עו על ענין ידך: לפיכך יתנה לשון חשבה על כל דבר קל ופילו יהיה בחכונות, ויתנה
 לשון חשבה על כל דבר קשה וכן חשב, ופילו יהיה בלם החכונות, שלין כמעב לך דרך יהוה
 לעשות, בלעני, לכ דמך וזמר, האהוב היות יוץ חן הכבוד, לא יתנה יחיה ויעשהו, להראות
 חריפות, אך יתנה ויבזק גם על דבר קל: וזנה הוצרך לומר לענות, אסם היה יתנה להשיב,
 וזו הוץ אשר לא יתנה להשיב, לאחר אכל חפונת הוא אחר החכונות? רק יתנה וזנה לענות,
 לזרות שהוא הנה גם על דבר קל אדרכ לת בן חשבה פתקום, וכן השב דבר בטורם יאום
 אולת היא לו ולתנה, פירוש, העונה פתקום על דבר קשה אן נכדו (אמר נתן בן חשבה
 בייאזב הדעת) בטורם יאום כל דבר. האולך ולך יחנע לסיים דברו, אולת הוא לו וכליתה, וס פנינים
 אלא ידך לסוף יעמו כל אולך: והוצרך לומר חשב דבר, אסם היה יתנה עונה, היטו אומים
 כי כל החוור דבר בטורם יאום כל דבר. האולך, אולת ופלויה תהי לו, ונה אקר, כי ברבו יתחבה
 אפים חמד לכהחזיריים פה ותחזיריים לשון בדרים על חמו אן בהם תיח, ויקב אדם אף וזמו
 בצינון אה דבריהם ותאמנו לא יאף צינולו חסר יתנה לרוח אשתו דבר רוח יקול כסל ברוב
 לברים, ולך יבשרך הקים החכם להפסיק לדרים לענוה אומם בטורם יאום סוף דבר, ויקב
 אולת וכלייה דק חכונה וזמנה: וכל דבר חכום פנות נשעים וכן לענות אומם טורם עליון
 זכריהם, אולך לא ידע לסוף דעתם, ועל כונן בך יתנה אלוה חסד דבר בטורם יאום אולת
 להפנינה, בלומר העונה פתקום על דבר גדול אדך לסיב בן תאונה בייאזב חכום וזמנות.

החל ח'ל הוא עם כולל אישים ימים, הוא נקבעים או נפדדים, ויבט יורה
דקדק אישים רבים נקבעים יחדו: עלב וצניע: וע'ה הקד' ולק' קדם קבץ קת כל חיל, ולא יבט
קבץ קת כל צבאן: רק נק'י: רצה צבאך. וע'ה בכתב: וקבצו ימה יכל' פקוד החיל, אז
הקלפים נארי הנתות הבקים הצבא הולחתי; ט פקוד החיל הם שרי הקלפים ושרי הנתות,
אזר הם פקודי החיל גם בשעת שלום, וכמוכ' הנק'ם יעבדו הולחתי, כי בוקרם עשה בצו
ע'ה ח'ל' אפר נקבץ לטלחם. הקודק ^{ע'ה ח'ל' אפר} יערוך חתונה, רק יפשוט פתאים
ע'ה ח'ל' אפר נקבץ לטלחם. הקודק ^{ע'ה ח'ל' אפר} יערוך חתונה, רק יפשוט פתאים
10. פקח גדלי עינים. הפקח הוא הפך העור (פקח עורים, או פקח או ישר, נפקח ע'ה)
עינים שרועות: וגלי העינים הפך הלוט הרקות. צריך לפקוח עיני האדם, לשת' יורה דבר
(עפקח אלהים את שעה, כי ל'ן היתם כלל את הצוק. בחילו היו שעות): וצריך לגבות עיניו
לשת' יורה יפה יפה, או למחוק (גלישע ואכזזה נפלאות; ובלעם קח עצמו גלוי עינים,
שהיה צופה למחוק. בלתי ברהק).

11. חרב. יבש. הלאן הרקסון פחות הן השט (ועה יחריב יבש). המורכב קיינו רק
על פי הגוף; ומורה אכן ימים נראין על גביו (*asciutto*) (והנה חרובו פכ' האדמה);
היבש הוא גם כחך הגוף (*secco*) (יבש כהרס כח, כי אין צחוקים חיים; וכן יבשה כעץ
בי סתם ע'ה ח'ל' אפר נקבץ לטלחם. הקודק ^{ע'ה ח'ל' אפר} יערוך חתונה, רק יפשוט פתאים)
12. חרב. יבש. הלאן הרקסון פחות הן השט (ועה יחריב יבש). המורכב קיינו רק
על פי הגוף; ומורה אכן ימים נראין על גביו (*asciutto*) (והנה חרובו פכ' האדמה);
היבש הוא גם כחך הגוף (*secco*) (יבש כהרס כח, כי אין צחוקים חיים; וכן יבשה כעץ
בי סתם ע'ה ח'ל' אפר נקבץ לטלחם. הקודק ^{ע'ה ח'ל' אפר} יערוך חתונה, רק יפשוט פתאים)
13. חרב. יבש. הלאן הרקסון פחות הן השט (ועה יחריב יבש). המורכב קיינו רק
על פי הגוף; ומורה אכן ימים נראין על גביו (*asciutto*) (והנה חרובו פכ' האדמה);
היבש הוא גם כחך הגוף (*secco*) (יבש כהרס כח, כי אין צחוקים חיים; וכן יבשה כעץ
בי סתם ע'ה ח'ל' אפר נקבץ לטלחם. הקודק ^{ע'ה ח'ל' אפר} יערוך חתונה, רק יפשוט פתאים)

צברים). נהנה אין גיה הן האומת הנדלפים, איכל חוף הן האומת המשומשים; כי יורה גם
אור ח', כולל בלתי אס גומיע, ע'ה גומיעת מושלים, ושמים אכסום אית גומיעתנה. אפה כמו
גיה, ואך ל'ן מצאנוהו רק בצרכי הימים, שהיא מספרי הגולה, אינן ברוב הימים אבדה בורת
הגויה, ועשיית אפה, כמו ארמון חסת ארמון, שלא נמצא רק בזה; ואף גם אפה גם ארמון
תלבן צרימת לוקחו, גם כולל נמצא גוף ברטאל, רק אפס: וכמוכ' השתמשו בגוף גם
בהיתע בחיים, כדרך שעשו הקדמונים בשם אים אפוס אים האומתם לעתים ולחיים, בלתי
החלל הוא הקדם אשר נכנסה החרב בקינו וישתם בו חלל גדול, בין שהוא מת, בין שהוא
גופס (כלם הללו הטפלים בחרו, בהתעטפם בחלל). ואלו טובים היו חלל חרב חלל ושב
קדאי חללים גם למתים ברשב, תפסו שכרסם נבקעת, כדברי ר'א אס, ועשה בגופם חלל.
והוא חמות חלל בלב ימים, אף ובעט שיטבעים (כדעת ר'ק ארש מות), כי לא טבע לעד
צדי ושמו צים, איכל נבוכדנצר בלה עליוס (ככתוב האתור תאמר אל הים, לפט הורגך ותפס
אדם ולא אל ביד מתלמד), ואמר שנלחם בהם ושלא אללם, בלה עליוס חים (כדברי ר'א
על וסבר לא היה לו): ונהה מה שכתב בלב ימים, אף עטט אמת בלב ימים אמש, רק
הנביא תלשג על נגיד צר, על שהיה קומר אל את מושב אלהים שבת בלב ימים, וחזק
אומר לו, שאנפי אחף יושב בלב ימים, ולא על נקלה יצאו עלינו הקובים, אפס גם זאמר
יפול חלל ביד בני עבלי.

14. באד. כבל. הנאך הוא על עור (לאדומים בלים, ולא תפול לשון כליה רק בצגל אונשו)
הנבל של חרף (נבל חרף; נבל יצורים). *estivato*

15. כושליח. ^{כוש} תשלחה. המשלה מגרה בחכמו וצר תזיק, שדרכו להתברסו
עצמו, ואין לו בטבעו וצר שימנעו מלהזיק; והמשלה מגרה דבר תזיק, שאינו רגיל
להיות ברשות עצמו; לסיכך בתורה כותב הנה משלה כך את הערוב, כי הך החיות
בצמח עלהזיק, כי אין תורא אדם, גדול עליהן; איכל בתפלים כמנע. אלה בהם ערוב ואכלם

ואת תאגרי: כל מה שיקבצו בכל שיר ויגור, יצברו תמר כן תחת יד פרעה: לפיכך הוא
 יאמר לכל בערים ושאריו, כלומר לא הכל יצברו תחת יד פרעה, כי גם יטחו אכל בערים,
 ושאריו לצורך בני העיר. ויבן גז מפני מה שמצו יקבצו את כל אכל נבל, ויצברו בו, וכן
 יקבצו את כל אכל, ויצברו יוסף בו; הוזהר אכל הקיבוץ והדר אצל הציבור; וזה טעמו.
 דהיינו יוסף בסתמם אף כי קטן, לתלך אוצרותי אשר בעיר האלוכה, ^{לצורך כל הארצות} הצריכים
 לתקום גדול, ואשר תחזיק קל, ולא יתכן שיטעמו בני עיר האלוכה צפופים, להנח תקום לתקום
 אוצרות של צמקים וגרגרות: ע"כ לא צבר בארצותי דק בר (שהוסר ממנו התבן), שהיו
 יקבצו תבן הקדש, וכסף תמידו כז, ועוד שהיו אין הרבה תאך, למעושי הארץ אשר במכור.
 ע"כ יצטרך לתקום מועט, בערך אשר מניח מאכל. אכל בית הערים, אשר לא היה לו
 לשמור במכור, רק לצורך בני העיר, הנח יוסף את כל אכל סביבותיהם, כלומר כל דבר אשר
 יאכל, בר ולחם ומשון, ואפילו תאמס וצמקים ופירות בהם (כדברי רבנו בחיי): לפיכך כתיב
 יקבצו את כל אכל, ויצברו יוסף בו. והנה כל חבה ומפה שבכתיבם הללו, מדויקת צמצום;
 וכל מנע יוסף על פי שומק חכמת הנחמת המדינה. והואיל ונפל הדבור על חכמת יוסף,
 אמרם להסוף יגרות דבש בארץ ועם אשר דבר למלך מצרים, להודיע ולהודיע אף להסוד
 יצונו בארץ, כאלו היה מן היעצים לפי דרכם, וכאלו נכנס במחיצה ארצה שלו, למען
 ימנהגו משנה לתלך: והוא לא כן יתנה, ולבצו לא כן יחשוב, כי את המושל עליו לעשות
 עשה, ולא שלמה דעתו על דבר אחר. דע כי מלך הגוי הקדמונים, אשר אל מעונם
 נאלץ קוסמים יאמרו, חושבים היו, כי כל אשר קרה קליהם, היה סתם בלשון יקרה לכל התלבו
 וברום לבדם היו האמינים כי אשר הקלבים עושה יתנו אונת אליהם בסיימם, כגון בארצות
 אשר יאמרו להם, ואפילו במלומות הלילה: לפיכך היו מפרנסים המרטומים והאספים, אשר
 יספצרו להגיד להם הנרמז בסימנים ההם (ובכן יבין מה שאמר יוסף לתחיו: הלא יעמם כי
 נחש ינחש יאמר כמות, כלומר, אם כמות שהוא משנה לתלך, הוא סתם לכל האלכות.
 ותאמר יאמר לו צריך הוא לנחש, שאף רצה הקפה להודיע ברמז, את אשר יקרה לעמו:

לפיכך היה לכם להאמץ מלגנב גביש אשר יצתה בו, כי אלכד שן הגנבה, עור עכרם
 אונת ואת כל מצרים: וכן הארץ אשר על כמת אחר להם: הלא זה אשר יתם ידעו בו, והוא
 נחש ינחש בו, הרעמים אשר בשמים, כלומר, לא יחוש ארבע על תחיר הגביש, כי באתו נחשבו
 אכל נחש ינחש בו, כי הוא אשר יתם בו, ויחשוב אבדמת לפיתך רע, ע"כ הרעמים אשר בשמים
 ומוטב שתגנבו מבימת עשרת אלפים. כבר כסף, תאמר תגנבו הגביש הזה). אמרם, הנה
 פדעה ^{היד מצרים} חלום זה תאך, ועוד נכפל עטנו בשני הלומות דומים זה לזה, ועוד כי נראה
 שהיה הדבר ביום שנולד בו, כי כתיב יהי תאך אמתם ימים, ונראה כי אמת שנים אלו, הם
 ימים השמש, יום שהיצי של התשקים על כנף ואתם של הארצות שלה, והוא יום הולדת אמת
 פרעה (והוא שאמר של התשקים את חטאי אט תזכור היום, כלומר, היום אט תזכור לפעך
 מה שחטאתם כהיום הזה זה שלש שנים (כי היו ימים בראשית); א"ל תבת היום תיזכרת):
 והנה כל זה, תוסף על אונת תלכי קדם בנחשים ובחלומות, כאמור, הלאו להיתן אמונה
 אמתה, כי אט החלומות ההם, דומים אל חלום גדול, שאתם להתחדש בלשון מצרים,
 אשר יעל לו לעת אונת טרם בואו. ע"כ נפגמה רוחו, שאף רעה גדולה עתידה לבוא
 על בני עמו, ולא יוכל להאמר מאנה, אם לא ידע פתרון חלומי. ויאלץ ויקרא את כל
 חרטומי מצרים ואתם כל חכמיה, ויפטר פרעה להם את חלומי (הוצרך לומר ויפטר פרעה
 כלומר, האלך הקדוי, פרעה מלך מצרים, ספר להם חלום אשר ראה הוא בעצמו, ואם כן
 (כפי החשבון) לא ילש מהות נרמז בו דבר גדול) והנה בכל החכמים ההם אין פותר
 החלומות ההם לפרעה, כלומר, לא ידעו לפתור אומם לפרעה דווקא, להנחמתו ולהנחת שמו
 כי זה הוא המבוקש מהם, שילמדו מהלעמונו, וכי העתיד לבוא של כל העם, ואשר יש
 תועלת בהודיעו מלפנים. לפיכך לא היה יוסף עושה את המושל עליו, אם לא היה אומר
 לפרעה דק פתרון חלום, אצל היה חייב להודיע מה התועלת אשר תוכל להתאך אלו.
 מדינת הדברים שדמיוןם לחלומות: ע"כ הוצרך להספיקו עצה הוגנת לו, ולהודיעו אף
 יוכל להמלט מן הרעב העתיד לבוא עליו, כי זאת לבדה היא התועלת אשר תוכל להתאך

החל ומוטתו: ע"כ יאמר לו: והמתן רחן פרעה וכו', ולפי תבון כלל ועקר שיזהר חוץ עצמו;
 הרוח הנבחר לבקר, רק למעגלת פרעה ועמו נתבון. לפיכך בצבע שני הכתוב יאמר לו:
 יהיו צבע שני רעב, ובצבע שני הכתוב לא יאמר אלא: צבע שני זה: כי העקר הוא הרעב
 הלאי הצבע; כי תהי' מעגלת הלאי שרע אשתד צבע גדול לבוא בקרצו? יית' ונחמינה;
 אך העקר הוא אידע לשמור את ארצו אלא משם ברעב: ע"כ הוצרך יוסף ליעצו שנה, גם
 כי לא יושבץ ללאך נתנוהו. וכמוצ' פרעה את דברי יוסף, אשר על פיהם לא לחנם חלם
 חלומותיו, אבן דבר גדול ראונו לו, מיד האמין בדבריו, ויאמר הנמצא כזה איש אשר רוח
 אלהים בו, כלומר, חלומות הלאי אין ספק אירושו לדבר גדול: והנה האיש הזה לבדו,
 הוא אשר עלה בידו ללמוד דבר גדול. ומה אלהים בני: וא"כ לא נמצא כמותו.
 ואשוב לבעטנו ואומר, כי שרע קוח נגזר חן קו, ויאמר על חושים, יען וביען כאשר יתנספו
 על האיש יום אחרים, יתכבדו בו, ולא נודע כי בלאו קל קדשם, וע"כ יתפאטו בקו ישר;
 תהי' א"י כן אשר גופתו, אשר בבוא שניהם גופות אחרים, אלה נבדלים מאלה, ולא יתחברו
 זה בזה, ע"כ יהיו לאל, ובדרך העוקב, ע"כ לא יפול בהם לשון תקנה, אשר לא מצאנוהו
 רק במים, חוץ מפעם אחת, שנאמר על בני אדם, וטעם גדול יא בדבר. כמוב: ועקו
 אלה ל' הגוים לשם א' לירושלם, ולא ילכו עוד אחרי אדירות לבם הרע; ונכתב כאן
 לשון תקנה, מפני שיתחברו כל הגוים אלה באלה נבב אחד, ויהיה לבב כלם נבון עם אלה,
 ונראים כעם אחד ונבחר אחד, כאיש הללו אשר יקו. ויהיו לאחרים, כאמור בסוף הכתוב:
 ולא ילכו עוד אחרי אדירות לבם הרע.
 Collazionato il 19c trovato parte
 Nuovo parte mancante di alcuni fogli, come nel n. 20, pag. 62 ultima
 6 linee a pag. 64 prima pagina 22
 20. קרבן. זבח. כל דבר המוקרב לגבנה יקרא קרבן: וזבח שהוא לשון אשיטה ושבח
 (כמעט כי זבח לה בדברה ושבח גדול בא"י אדם)
~~הוא קרבן המוקרב לאלהים ויש בו זבח ושבח~~
~~ואשר יקראו קרבן ויש בו זבח ושבח~~
 אלא שחוף סם תמותם, ויפול גם על ספם אשיטה, כאמור.
 Eparato

10 21 Eparato
 21. פגש. פגע. הפגזה, בין לטוב בין לרע: אבן, אס מעט ואס הרבה, הפגע רע תמיד;
 כלומר, כשעטם פוגעם זה בזה, אחד מהם מצטער בדבר. לפיכך כמוב: כי עת ופגע
 יקרה את כלם; וכן פן יפגענו בדבר אין בחרב; וכן אס לא הפגעתו כך בעת רעה ובעת
 טרה אס, האניכ, וכן כפגעו בו ה"א ימיתנו; וכן יפגע בו וימות; וכן למה אהרן למפגע
 (שנתנו לעשרה לחצור וכלם פגעו בו) (שנתנו לעשרה לחצור וכלם פגעו בו) וכן פן יפגעו
 הדיו; וכן כי תפגע אור אינבר אין חמורו תעשה (כי הבהמה המנשה בדברך, כלומר שהיך
 ברשות עצמה, היא בקמת פגע רע: ע"כ כמוב: כי תראה חומר אנוך רנבץ תחת האשן,
 ולא נכתב כי תפגע; כי החומר הרנבץ תחת האשן, אינו פגע רע כלל); וכן פן יפגע
 בכס הדופס; וכן ולא יפגעו כך כשדור אחר (כי האשן פגע רעה); וכן פן יפגע
 את ישה ואת אהרן (כי כמעט פגע רע הזו בהם, כמ"ל דלת אהרן: ויא' א' ע' ט' ו' א' פ' ט');
 וכן פן יפגעו את אהרן ואת אהרן (כי כמעט פגע רע הזו בהם, כמ"ל דלת אהרן: ויא' א' ע' ט' ו' א' פ' ט');

באף יוצרים יואדם ועל בהמה ובעל אלהי יוצרים תעשה שפטים; וזה פירושו: הוצרים
היו עובדים ^{במהות} כידוע, ונקצה רובה כל בכור תוארם ועל בהמה; אבל הבהמות
העבדות, אשתנו לא היו בטורות, כלן תחתן, והפלישי; ונצרים ותקברים אף אשר הכה
יהיה כל בכור, ונתלחקה עשה ד' שפטים; ופירושו, כי גם את אלהיהם היו מקברים
גם הם עשה ד' שפטים; וכבר כתב Salustius בספר דני, כי הוצרים היו
תקברים אף השוערים.

23 B. non ha nulla a se fare colle refuzioni successore a tale articolo
גמ' 23. עם תאמר במהות ההנהגה הולדתה, ונרשו קהל אנשים, המתנהג
מעצמו, ונולדו תקרבו יצו; כלה יה' עם אחד, שהנהיגה אהת לבס; ועל כחבו;
כי עתך הגוי הזה, כלומר, על פד' הם נהגים, ואמה לנכס, ודרך כל גוי שיעבור
מל-כס לפניהם, כן אם אין פטר האלמים (עמעו) אף תעלנו מזה: אבל גוי לא יורה
דבר בעתן ההנהגה. לפיכך אם עם יבבל כנוי התלך, כגון נאמ' עמו לקח עמו, כי
הנהגתם על פיו; ולא יאמר נאמ' גוי לקח עמו, כי אין גוי נוט' כלל על ההנהגה:
אבל אם גוי יבבל כנוי האדרתה שהגוי אבן בה, כגון ונמאלת גוייך היית. והנה באשר
תעלה ^{אומה} Synonymie Française, article nation
תאמר, והגוי קיים; על כחבו אדרת עם כנוס; כי הלבו בצבית לתוך אנוכי פיוון;
וכן נראית תואר ועם, והנה לא יבדד הגוי, שכן הוא יאמר בתשה ודבת צדות תואב.
אבל הכרחת הגוי היא באחד משני פנים: אין סימחבר בשאר גוים, ולא ידלד תהם
בתערה ^{אין צבס או צבסן} Synonymie Française, article nation לבו ונכחיס יגוי ולא יזכר אם יזראל עורו; אין סימונת כלם,
כמקוב כי יכרות ד' אלהיך את הגוים. והנה מקווס עם Magiciens, וקרוס גוי סלסקסן,
לפי וזה שכתב בספר Synonymie Française, article nation
L'état étant conquis et soumis à un nouvel ordre de choses, la nation proprement dite est détruite, mais le peuple reste

ונחה על פי הדברים האלה, אין גוי תקבל כנוי התלך: אך מ'ם צמחט בשמחת גוייך וכן
יורח גוי יבגוס, אין לעטם, הגוי שהקצה ותלך עליו, יך הכוונה הגוי אשר בחר לנאמה לו,
לזאת אומת ומהיטי בו, כנוס לראות בטובת בסיריך ^{לשמח כשותף} Magiciens, ולא סלסקסן, רק שלטתם,
ישקב, היו גוי בתצרים, ועסם בצף; וגוי צבבס, ועסם צבית סט, ועמפ' דס גוי, ועלד יחול נעס;
על כחבו הרכע גוי עם עמו, כגון גוי ונוט' ס'א' איתם גויס, בעלת כלן אור, אצל האדם ענין של קצתה
קבל ס'ם עם הוא ס'ם האדם, ועפעגים לא יורה לט' Magiciens, ולא סלסקסן, רק שלטתם,
כלומר אנשים רבים; כגון ואס את הנשים ואת בעסם, כל העס תקצה, יואף את העס אשר
אמן, למהות עם רב, בעס ככד: ועפעגים איתר על האמן העס ונ'ה (teleus פסלסט)
כגון וזיה בעס ככתן, בתך עלת אנו יושבת; וכן כנועט שכס אחד העס את אדתך,
פירושו, אחד מהאמן העס, העושה בעלתו בעלם ונמ, ונ'א על הפועה כלן נשותין,
אך הוא נזהר באשת א'ס. (וכאן איתרו הכגוים (במדבר רבה פ' ד' ס' ב): ככל מקום
אשר העס לבן גנאי הוא, כעומר כי העס הזהוזה לפעול האמן העס
א'ו. על כל כן. לכן. על כן תאמר עוב ומן עבר אין הוזה, ולכן יאמר על אף עתיד אין צנוי
על כן בדרך ד' את יוס השבת, על כן לא יאמר את אדמתם, על כן נאיה איתו הכרם האיתר,
על כן איתר לב' ישראל, על כן לא היה לנו, על כן יאמר תקדשתך, על כן חנה אהי הבעת
וש יו עלו ויבחו, על כן קדמות לבקוח תרשישה; כל אלה לבן עבד. על כן הוא נמ' לבס
צוים השם למס יונוס, על כן אנוס לתאר, על כן אנוס מדרך את הדבר הזה היום;
כל אלה לבן הוזה. לכן שבת עתך הלינה, לכן לא תביאין לב' ישראל, לכן כל ב'אקס לבן אף
וחס'א הכה ידפה צבסס כמף יהיה, לכן בצרצס משנה יידשו, לכן ידע עלי שני לבי צוים
הואיל, לכן לא יהיה לך משליך חבל בגלל בקבל ה', לכן יחכה ה' לחונכס ולכן יוס לבחונכס
כל אלה לבן עטד. לכן איתר לב' ישראל, לכן איתר הנוט עמך לג' את בית אלס, לכן חקך
פי נאום ה', לכן חן את נעמס לרעב: כל אלה לבן צנוי. ואלס, הכל הולך אחר העטן;
ואפ'לו תהיה התלה לבן עטד, א'ס העטן יעבר או לכוונה, יאמר על כן ולא ל'ט', כמון עלכן
יעוב א'ס (לבן הוזה, ווס דכוי מש, לא דכוי אדורה) על כן לא יאכלו בני ישראל את גד
על וזה חשאים בדרך על אף בספר יחחות ה', על כן אפוד ע'ע'ס את על עונותם
הנשה, על כן יאמר האלוטס, כי ראש אכתם את העריך על כן יא' תשפט לעוק: עטן
כל אלה לבן הוזה; וכן אפילו תהיה התלה לבן עבד אין הוזה, א'ס העטן לעטד, יאמר
לכן ולא על כן, כגון לכן הנוט אף את דוכן בפירים, א'ע'פ' סאלת אף לבן הוזה, סל'א

חבל מקום השמן לעמוד כמו שכתוב איזה וגדרת חמ גדרה וכן לכן הנה אנו מפתיח העטן
 לעמוד ככתוב איזה וחולמתי התדבק וכן לכן גלה עני חבלי דעת לכן החיבה שקול נפשה
 לכן פקדת וחשיתים מענים לעמוד כי דרך הנבואות לומר לשון עבר תחת לשון עתיד כידוע
 וכן לכן אנו לבי הוא עתיד ככתוב איזה כי לכן מעצב נפשי לשאול מקישיב ארץ חיים וכן
 כל דבר שגור כבר אלא אלא יצא לפועל ועדין הוא עתיד להתקיים יאמר בו לכן אלא עליו
 כמו לכן בה ארץ ה' ארץ חיים בן יאשיהו איך יהודה לן יספרו לו הו ארץ והו ארמות בעד גגורה
 הגורה אלא אלא נתקיימה עדין כיוצא בדבר ארץ אומר ולכן נשבעת לבית עלי אים יתפטר
 עון בית עלי הענין לעמוד ארצי שכבר הוספ השבעה בות עבר וכן לכן בה ארץ ארע
 ה' הנה עברי אכלו וכשם שדרך לשון הקדש להשוות ענין הקללה אחר מלת כה (כגון פה
 עשה ל' אלהים ולא פירש מה יעשה) וכן אחר מלת אים (כגון אים מחוט ועד ארץ רעב)
 ואים ארץ חבל אשר לך ולאן פירש מה יקרה לך אים יעשה ואים והמונה שיבא לו רע ואר
 וכן אים חשקו ל' ולטע ולעבד וכוננת אים יעשה ואים יהיה ארור ^{אשכנז}
 וכן אים ענה מענה ארומ כפירוש ל' אים הוא הנושא ולא כדבר פירוש

~~והוא שכתוב אים יעשה ואים והמונה שיבא לו רע ואר~~
~~וכן אים חשקו ל' ולטע ולעבד וכוננת אים יעשה ואים יהיה ארור~~
~~וכן אים ענה מענה ארומ כפירוש ל' אים הוא הנושא ולא כדבר פירוש~~

בן דרך לשון הקדש להשוות ענין הקללה אחר מלת לכן כמה שכתב רש"י על לכן לא יאמר
 כך וכך עושו ולא פירש עושו וכן לפי דעת לכן ארם וכל עומד הנוערם על ד' לאמר
 כך וכך יבא עליכם ולא פירש מה יבא עליכם ויום ל' היה בדרך לפרש אחר שאמר לכן ארם
 וכו' ומלת לכן וזאת על ענין עתיד לבא וזה היה ^{הענין} הענין לבא על חשקו של ה' ה' ?
 האל רעה נר פתח וקולם לוי ירוע כי פנתיים רבות יבא לשון עבר מקום ל' עתיד
 וזאת בחקוד עש ואלו נחלת בעד א' נה קודש כדברי רש"י וכן שמועשים דאנו עדין ארומ
 וכן יבא עתיד במקום עבר כגון ארומים שנה ארומי דרר ישבועל במוצב כללן ארן הופל
 על אשר תצאן על לן אר קומו רשעים בנשפט על לן על במוצו לן ארם ה' עב כל דים
 הרפיה עב ארם ארומ (בתקום לבן) וכן לכן ארע ה' עתיד בתקום על לן ב' כל אלה
 והואם ל' חס עבר בתקום עתיד עתיד בתקום עבר ה' ארומים בתקום עתיד רבות וכשם
 ארן וזמר כי מלת עשו איך ל' עבר חפני עמא עשו עלן בחורב ככה ארן להעשק וזמר
 כי לכן הוא ל' עבר חפני עמא עשו ל' עשו ה' עתיד חסר שרוב התקראת מופתים הפך

וכל אחד מאני זוגי הבנינים האלה כולל אני עניני החוקים זה
 מאה כרוח מזרח ממערב.

26. דפא חיה ארם רפא לבטן הקל יונה פולח הסבת החוט קשר ארן ב' 13

סבת נפשי כל הגרם סיפור החוט בדעת לא בלא דעת) כופא יקרא: יחיה
 על ידי רפאות טבעיות אין בדרך נפשי אין דבר חבל זה בתשעת ארם רפא כבעת
 על יונה רק על הסבת החוט בלבד לך על התעבים אשר קדמו לה ^{אשר קדמו לה}
^{אשר קדמו לה} לביכד יאמר האין זה בקנה (אלו רפא על ל' יאמר גם כן
 בבטן אים ^{אשר קדמו לה} צדס להבדיל את החונה ^{על הדרת עת נפשי}
 יקרא לך יוכל לרפוא לבס וצב ורפוא ^{אשר קדמו לה}
 יאמר הוא ירפא את עבדו ^{אשר קדמו לה}
 החולים החולים יאמרם ^{אשר קדמו לה} לך יעלה הדבר בידו גדון על ל' רובו
 וקרא רפא. זה שרופים אומי כמעט אסר חמנו חליו אשר לך היו בו סבת נפשי
 חיה רפאמן בכל דרך אמתיה הוא יקרא ערפא (רפא ה' וארפא): ויפול האדם
 זה בבטן נפשו לך על החולה בלבד ל' גם על אשר אין בו רוח חיים (ערפא האים
 באשר יצבר את כל חומר אשר לך יוכל כפרה עור) ואפילו על החוט עצמו יאמר
 (רפא חמק) ^{אשר קדמו לה}

Lascia lo spazio per 2 numeri obliqui, se nessuno è scritto
 nella pag. 136

הנה על העצרה הזאת נאמר ונפא אלהים את אבותיך וכו' כי הוא חולי אפן בו סכנה
 כלל: אך מה שאמר לו נאם איך תשנ דע כי תות ממות, הטעם שאם לא היה משיב היה
 ונתן במוטף אשר לא פרכה, וגם לא נמקיתה כלל, שהכי השיב את פיה, ואז התפלל אברהם
 עליו, והקצה רפח אונת מן העצרה, אשר באה עליו מבפן לבית ארה אל ביתו, וכל שכן
 שהצל אונת ומסכת הימים אנוונה עליו; ולא הנכר זה בכחב, ולא נכתב: וירפא
 אלהים את אבותיך ויחיהו, כי קל וחומר הדברים, ועוד, לפי נמקיים התנאי, כי לא נקטת
 עליו ימיה רך אם לא ישיב, וכשהשיב נפטר היומה; אבל מתחלה אמר לו ויתפלל בעדך
 וחיה, ולא אמר ויהי ומרפא, כי לא התקן כוונתו להודיע אל אדם אף ישיב ימות, וכל
 שכן אל ירפא מעצרת הודע. *Publicando il suo dagliato ritore*
il dagliato alla fama primitiva.
 והנה ידוע כי הנטה למות (בידי אדם או בידי אדם), גם קודם מיתתו יקרא את כבוד ימות
 המם, וכן כי ימת אדם ולא תחיה, פירושו הנה אדם משוכן, כי חוליך חולי אפן בו סכנה,
 נאם לא תרפא תמות, גם אל תקנה שתפא, כי אין תגיד לך אלא תחיה תחל זה; והנה
 איך נכתב הזה כפל לשון.

ועוד ידוע כי אין בלתי חלה מורה על האפשרות, וישמחו בתקומה מן העתה; כגון
 הבלתי הן אלא תחל ללכת, וכן לכתב משך את הנבטי ממש, תחל להשך מעל לגוף וכן
 והיה כל יוצאי ירגע, ואיך אפשר שכל מי שימצאו ירגעו? וכן ישר אדם שימות
 שחן פעמים? והלא אם הפוגע בו ראשון ירגעו, אוב לא יוכל הפוגע בו שני להרגו;
 ואיך אמר כל מוצא? והיה לו לומר והיה אשר ימצא ירגע; רך פירושו: הותל והסתרת
 פניך תמת מפניך אפסך, ונעמה כלמי שימצא את אפסך שיהרג ותיק יציל יתנו, וגם
 המוצא אונת אחר שכבר קדם אחר והרגט, גם הוא לא יהיה לו מונע מהרוג אונת אם
 היית בחיים; והנה אחד הוא ההרג, אבל האפשרות היא לכל מי שימצאו, ופירושו ירגע.
 יוכל להרג אונת אל וכן הידוע נדע כי יאמר הורדו את אפסך, פירושו: וכי אפשר היה לנו
 שנדע? וכן כי לא יראת האדם וחי, אי אפשר שידאע האדם ושאר בחיים; וכן כי על כל
 מוצא פיה יהיה האדם, איך פירושו שיחיה האדם בנהג שבנשם, על אום דבר אולת הלחם,

רך פירושו, על כל מוצא פיה אפשר שיחיה האדם, כלומר לא יפלא מה לפרוש בדרך נס;
 וכן כי ידבר אלהים את האדם וחי, פירושו אפשר שדבר, ואז שיקרה דבר אחר שיש בו חיים ואלו ית
 וכן כי לא יחיה אחר נפשו, פירושו: אי אפשר לו שירפא, אחר: אנפ על חרבו; וכן הנה ה'
 עשה תרובות בשמים יהיה הוצר הזו, כלומר, תפילו יעשה הקצה כל מה שיוכל, אי אפשר
 שיחיה הדבר הזה (עפרת בפותיה!), כי לא היה השלש הותף אונת אלך יהיה הדבר הזה
 תפן אפן דורו ראוי שיעשה להם נס, וגם לא התקן כוונתו לשלול באיזה דרך יהיה הדבר,
 אם שיעשה ה' תרובות בשמים וימטיר דאן, איך בדרך אחרת, שאם לא היה נעשה, תכלה
 אונת רשע מכחש בהקלט ביפלת ה', והיה אונת אפי. אפשר שאם פנים איתקיים דבר
 הנביא, תפילו ושמעל הקצה להקים דברו, ויעשה תרובות בשמים להמטיר מהן דאן.
 כלומר תפילו יעשה כל אשר ציבלת לעשות, ונב עשה עונת חתור; וכן איך תיקראת
 שאול והרגט, לא היה צורך לו שימות אפן את הדבר, רך פירושו אפשר שימות; וכן ויח
 ה' משאך על אשר לא אדע, לא היה דבר זה דבר ברור לעובדיה, רך הוא בדרך אחרת
 וכן נעמף אפס אונת רך אמר לאדונך הנה אלהו והרגט; איך ספק כי אין פירושו רך
 אפשר שיהרגט, כי גם זה לא היה ברור לו, כאשר באמת לא הרגו איתקב. וכן הוא
 לדעת מה שכתב נקם העם הזה וננה אחרי אלהי נכר הארץ, כי לא נהרג על ישראל
 שיחטאו; רך פירושו, אפשר שיקום העם הזה וננה. וכן מה שאמר אלהיך לחזק: לך
 יאמר לו חיה תחיה והדאט ה' כי תות ימות, פירושו: תמות חולני לפי ימות ואפשר לו
 שיחיה תחל, רך הרקע ה' כי תות ימות בסבה אחרת; וחזקל אשר הבין דברו, ואשר
 נקבד גם כן על דבר התלוכה אשר הגיד לו אלהיך, קפץ והיה הוא עצמו שבת יתמו;
 והנה התברר אלך הוציא אלהיך דבר שקר תפנו באמתו חיה תחיה; כי האלהי היתם;
 האמה תחל זה, והוא ענה: אפשר לך שתחיה תחול זה וחוליך לא ינמך; כאשר היה
 באמת, כי לא תחלו מת, רך בסבה אחרת, כאשר דבר ה', כי חזקל לקח החכבר
 ויטבול בתים ויפרוש על פניו ויתות. וכן הנה חושב על המפסחה הזאת דעה אשר
 לא תמצאו משם צדקותכם, איך ספק שיעטו אלך יוכלו לעשות כן, תפילו ידעו.

ונעמת על פי הדברים והקמת האלה היטב יבין בדרך הפשט מה שקתרה חנה: ה'
 יתית נחמה לנדיד שקול ויעל; כי פירוש מונח, גורם לנדים שיהיה מת, ופירוש תת לפעול
 נוטה למות, ופירוש נחמה, כופף מחול. שיש בו סכנת נפש: והנה טעם ה' יתית נחמה.
 שהיא מביא על האדם חולי שיש בו סכנה, ואח"כ רופא אומר: וכן מנדיד שקול ויעל. אין
 טעמו מנדיד שקול ומת, רק מקרב את האדם אל השקול שהוא הקבר, כלומר שיהיה נוטה
 למות, ואח"כ יעלמו מן השקול שהיה קרוב לרדת שמה, כלומר שירפאו ויחי מחלו, כדרך
 שכתיב אזענת אלך ומרפאת ה' העלית וכן שקול נפשי, הנה כאן הדבר ברור כי אין טעם
 העלית וכן שקול נפשי, שהיהו אחר המיתב ומת, רק שרפף אומר מחול כבד, כמו שקור
 ומרפאת; וכן כי אצעה ברעות נפשי ומי לשקול הגיעו, אין פירוש שכבר הגיע מת
 אל השקול, רק שהוא קרוב אליו ונחשב כאלו ירד בו, כמו שהיא אומר תפס אחר כן:
*Letto sino alla fine il n. 26, approvato, saltino in parte. L'ho
 fatto per la stampa. Si decida sul copiare!*
 נכח יבין לך היטב מה שכתיב בחזקת ראשית כי את את הוא נתין אלהים עמדי את
 יתית ואתיה חסדת ואת ארפף נתין תידי תצילי. לפניו מה הוא אומר? התנצות שיתארו
 התנצות עלינו ועל אלהינו: אי אלהינו צור חסיו בו וכו' (כדעת רב נחמיה הביא ר"ש).
 ויאררו מה הוא אומר? פורענותם אל רשעים: כי אשף אל שנים די וכו', איס שנות ברך
 חרבי וכו', אשיב נקם לצרי. והנה זה פירוש הכתוב. אפס העמים הבורים בהגות
 על בני ישראל, כאלו הפרת ברית אפס והתפתם נאומם אחרת (כדרך שהם אומרים בגלו'
 הזאת), ואן עתם כי את ה' לא שמת וכו' יעקב לך יכלה; ואן עתם כי את את הוא יאת
 אלהי ישראל בנים קדמונים, ואת אלהים בדורות האחרונים: ומפני מה את את הוא, ולא
 הפרת ברית אפס? תפס נתין אלהים עמדי: לא כמו אפס אומרים, שיש אחרים עמדי
 התנצלים ומת, וישל כן האמת בישראל, תפס אלך קבלו הדעת הזה: לא כן הדבר, ונתין
 אלהים עמדי, הקרוב אל נעמדה יחד (הפך טעוהם ומת, ועל לך נמצא לשון עמדי
 בצורף ית רק במקום הזה, כי עם הגוים האחרונים ידבר; ושיין לתעלה בהבדלה ^{קדומה}
 ויתת מנצחית

והואיל נתין אלהים עמדי, למה אפסם בישראל עברי? וכי תפס אלך קבלו עליהם הברית החזקה?
 והלא נתין אלהים עמדי, וקאונתפס כוב ושקר: לפיכך דע אפסן כי את היית יכול להוות את
 ישראל, כלומר לגרום שיהיו נוטים למות ולהיות נכרמים כחלט, ואפילו היית עושה זאת,
 הלא חבל תקום את אחיה אומם וקדפף אכחפס; אבל את לא עשית זאת, ולא ^{שאלה} אומם
 נוטים למות, רק מחצת אומם (חולי שאתין בו סכנה), אבל תנצפי אמצת אומם, הלא את
 ארפף אומם, ואכרית צדיקים, נתין תידי תצילי, כי אשף אל שנים די וכו' אשיב נקם לצרי.
 הלא המפחד הכתוב הוא בדרך הפשט, בדקדוק כל תבה וכל אות; והנה ידעת תפס מה
 כתיב את יתית בלשון עתיד ומחצת בלשון עבר; כי מחצת הוא דבר אשר באמת נעמיים
 בני בעונותינו, אבל את יתית, אין פירוש רק אפסר לי איתנים וישימים נוטים למות
 ולהכרת, וזה דבר אלך נעמיים בני ולא יתקיים בני לעולמים: והרי דבר גדול רחוק לבני
 הקצה, באררו את יתית לשון עתיד ומחצת לשון עבר, ומכאן גדולה הבטיחמו.
 בדרך אמת לנו תערת אתם! בדרך אומר הבטחת לישראל! ואש ראה גם יאה כמה
 הרים תלנים באונות המצוה, ולא בדרך רגו כבלתא, כי אס בדרך הפשט הדבור, ועל
~~פי עותק חכמת הלשון! ומה שכתבתי קודם וזהו שיש לי עליו חשש וזהו שיש לי עליו חשש~~
~~וזהו שיש לי עליו חשש וזהו שיש לי עליו חשש וזהו שיש לי עליו חשש~~
 וזהו שיש לי עליו חשש וזהו שיש לי עליו חשש וזהו שיש לי עליו חשש (כדעת הקדמונים)
 ברה כחמה, קדר הלכת בלך חמה; ויקרא חרם כחפף לך יתיר קלינו (האומר לחרם
 ולא יוצא, בטרם יבא חרפה); ופסם אמו שמש. וקולם החכם רב: אפס שונקל רגליו
 אומר כי השם נקרא חרם בעת זריחתו ובעת שקיעתו דוקא, דהיינו בצדק ובערב,
 איך הוא קדום, ושמו בשן חרם, שהיא האדמה באדומה, אשר יימט ככבש (כמו יש כחב
 ביה): ונתין דבריו יולדרי; כי מצאו אקרא חרם בעת שקיעתו, בטרם יבא חרם אצט
 זריחתו, וקורא לחרם ולא יצא (אלמלא היה רפף צורח, אף בעת זריחתו הכתוב מרוב), וכן
 וימצאה חרם, מרעוה עד לא יתעל שאשף כי בעתה נחם גרעון, כתיב ויבא גרעון וכו'
 רש האשמות המבונה, ובבקר כשחפס ל השמש לעלות שם מן האלמחה, כפירוש רד"ק ורמב"ם.

על לבנו, הוסיף ואלו עשה, ואלו אלו, והוא חפץ בחירותו, ויכל להשאר תחתיו
 אחרת יודע מה עשהו.

וכסם שלם על, פסק הקצה כרת לתולד החלב, ותלקות ארבעים לתולד חזיר: כן בלא
 עלו פסק, איהו עונה רשע בן רשע, חמור ועונש רשע בן צדיק; איהו בנו של רשע
 יודע, אסם יחטא, יומר אכר הטאטנו, יומר תענה צבולס, ופבר חדשות נמנה בירו,
 לכות או לחוב.

ואם תאמר: סוף סוף, אסם רשע בן רשע יודע עשהו, גם רשע בן צדיק יודע אומר; ואם יא
 בחירה ~~הוא~~ לרשע בן רשע, גם לרשע בן צדיק יש בחירה, ומפני זה, עונשו קל, טה
 עונשו כבד?

והנה, אפילו לא נדע טעם השינוי הזה, אפ' גם זאת לא נכלל לומר היותו בלא תשפט, בדרך
 אלא נאמר, כי בלא תשפט יברת תעשה אונס החלב, ואוכל החזיר סופג קטן הארבעים:
 ואמרם ~~הוא~~ (מפלט לכל טעון) לא נפלאות היו ולא חוקה ידעת טעם השני הזה.
 גלי יודע ליתן דלומות, כי חזק ברזל אגב, עונשו חרוב משאר אנשים, וזה בני
 לא יתנו, הוסיף ועל נקלה היות פותח כל דלת פניה, איונותו בכך, וכן אים מלחמה
 שכל בחכמו, יכבד עושהו, לא יתנו, הוסיף וכל השחת בירו, ואים לא יתאור בפני:
 אפ' בלא רשע בן רשע, צדיק שיבנה יומר, כדילא יתנו, אלא יומר תעשה אונס, או
 תעשה אונס, או תעשה אונס של אונס, אפסר שיהיו חיים ביהו, ויקח ~~הוא~~ תעשהו;
 האם זה הדבר אשר כמר יתעבם בעורה הנכונים (חלק שלם פסק הלא): ודע כי כל
 אשר יהיה הן העברה וחטא, יומר נמצא יומר קרוב להשמות, ואיו איהו עונשו יומר
 קשה, כד' איתעו חטא, והעשן איתנו נמצא רך אטע, עונשו יומר קל. והלא כחכ:
 אדבר שהו נמצא יומר, ואיו שינגע בעלם חזק; אהעשן אחרים נפת בו יומר, לחמת
 התורה מביקה אלו תאד, או לרוב ההרגל, או שיש בהנחת צער גדול, בידוע אלא
 ינגע תענה אלא על יאמר דבר גדול. אלו דבריו ~~הוא~~ אלא על ומה איו יומר
 נפחיר בדימת הוסיף יומר תעשה חוכה מפני שסוף הקלה תעשה יומר
 כי לא יסוף בנות הוסיף עב הוסיף

על אמות על בנים על אלים ועל רעם בשמי, ולא נכתב לקונו, כי קשפי
 הארבע קשה יתן השמיה, איון רך בנט קום, אפסר להרע להם, אכל אכלו יתבדק, איו
 פסר להרע לו בנאם פנים, חנה השמיה קשה איו הארבע, כי או בעצמו יתבדק, וכו' עשם
 בלחן בלבד. [הצמיח יוד בלחן]
 הוסיף ונתן ^{בירו} ענין פקידת עון אמות על בנים, אכתוב דעמך, להסיר מכשול מדרך עמו,
 אשתמיה על הדבר, כאילו תפיה לפני עולה הו: ועצמות איו עשן הפקידו האמת רך חסד
 חסד, אפסר אפסר.

אמת צדיק אים להתבונן בתלם לשפן ~~הוא~~ אשתמיה חטרת קל האבות (כלומר אים האבות
 איוני ה) אפסר אפסר יומר בן, איו חלה האמת אר' לעומך, וכי תאמר אכתוב עון אבות.
 איו אשתמיה אשתמיה חסד בשפן ה ולא כחוכו. ואם תאמר: הוצרכה לתלם לשפן. לעומך
 איו חלה האמת אשתמיה רך בעון עו, שהו אשתמיה יומר; איו זאת, כי גם בלא חלה
 אשתמיה איו יודע איו תשפט הוא בשאר עבדות, הוסיף וכתב הדבר הזה לתן טעם
 איו אפסרות להם ולא מעבדם (לא משמחה להם ולא מעבדם כי אים ה' אילך איו איו
 איו עשן אבות וכו'), ואם היה תשפט היה בכל אפר עבדות, לא היה לו לתעב בן, רך
 גם חקונו בסוף עשות הדברות: לפיכך, אים איו עשן איו אבות ~~הוא~~ אשתמיה עשן איו
 איו חסם ואלו האלים ואלו הרעם, כלומר באומון אעש. אבותיהם ביריהם, כדברי יומר:
 איו למדת, אלא פקוד עון אבות על נעם צדיקים, אלא על הרעם.
 איו תאמר: מה נשתנה רשע בן רשע, שיבנה על אשר איו בירו? ולא דיו לבא בירו,
 איו עשן על חטאיו, אלא אשתמיה על חטאים שחיבן עלים איו וקטן ואכזבל
 איו? — והנה איו איו איו איו חלב ודם יברת מעשו, ויק ארבעים יקו
 איו בשר החזיר והשקף והעכבר, החומר איו הדבר נכדק? לא כן בלא פסק;
 איו בלא אים על יומר קצה לפסוק עונש זה לחטא זה ועונש זה לחטא זה, כעולה

בפחית בדימת הוסיף יומר תעשה חוכה מפני שסוף הקלה תעשה יומר
 כי לא יסוף בנות הוסיף עב הוסיף

וכל והעברה כפי תביעתה תורה ^{כדי להוריד} ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰

וכל והעברה כפי תביעתה תורה ^{כדי להוריד} ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰

וכשברת את ראשי כתוב ומומתהו; אצל אחר לעמלקי שאוד נא עלי ומומתה. לפי
 שכבר היו נאעין על חמתך, אך לא עליה בידו להרוג את עצמו, כאשר פירשת גם אתה.
 אך לא היה אפשר שיחיה עוד, כמו שהעיד העמלקי באגרו ואגומתהו כי ידעתה כילא יחיה
 אחרי נפלו, ומטעם זה כתוב אנכי ימותה את הטיה ה' בפיעל; וכן תפרש פסוק תמותה
 ראש רעה, הרשע כבר ית ויתת הנפש; כי בעונותיו ילמדנו, וחינו לא תראה עוד באור
 פני מלך חיים, אךן לפעמים גם הרשע יושב בשלמה, אלא שצדוק עליו רעה או סכנה.
 הרשע הפיו תמותהו גם היתה גופנית, כי אין בו זכות להנצל ממנה, לא כן הכדיה
 כי שבע יפול וקם, בהיות זכוותו ורובין, וזו כונת הכתוב דמות רעות צדק כל רשע
 תמותה רע רעה כל יחיד; וכן פירש ונכחה לבב למומתה, כי איש עני ותבין ונכחה
 לבב, נחשב כבר כמות, כי חיו אינן חיים, אולם האכזרי ידפהו עוד עד שימותהו;
 וכדיך הוא ימחה הנביא בהיותו מתאונן על יום נדחתו, כי טוב מות מחיו, אחר אשר
 לא ימותהו ירחם, שהרי הוא חשב עצמו כמות; ובשאלת הכתובים האלה, נא הפיעל
 על דרך השלל. אלה דבריו; ונכחיס הם לרובין ישרים למוצא דעת. *Ephraim*

33. בן מות. בן תמותה. כל החייב ליתחם בבית דין, יקרא בן מות, אבל אפשר לו
 שיברא ^{יחלש} ~~יחלש~~: ואשר הוא אשר בבית הספר, לנגח יומתהו האופטיים כאשר ירצו, הוא
 יקרא בן תמותה (מבא לפניך אנקת אפיר כגודל ונועדך הומב כע תמותה, לשמוע
 אנקת אפיר לפתח בני תמותה).
Epiphany et epiphany
 33. דשן. אפר. הדשן, כמו שהיו, ויש בו פחמים ונחלים (והריש אש הדשן אשר
 מתאכל האש, ונאפר הדשן אשר עליו): ואפר כירה זונחן הוא, ונכבר בכברה ^{שידקה הוא האפר} (והוא)
 יושב בתוך האפר, כי אפר כלום אכלתו, וילבש אן ואפר, ולולא שהיו כוברים אומת
 היה בדבר סכנה, מפני הנחלים; וכן כפור כאפר יפוד, לדרומה; ותכאן אחר הכתובים
 בשלש דפרי: וכוברין אומת בכברות; ונה מפני שהיו נקרא בתורה אפר הפרה ולא דשן.

38. מביא דבה. מוציא דבה. המביא דבה דובר אמת (יבא יוסף את דבתם רעה): המוציא
 דבה אשקר (מוציאו דבת הארץ). אחרי כן תצית אשן כתב רחוק על יבא יוסף. *Ephraim*
 39. מלשין. הוולך רכילו. המלשין מחדד חסותו מושא, אל מי יש בידו להטעמו; כגון אל המלך,
 או אל האופט, או אל הקדון (מלוכני בשמך רעהו) (כס דברי המלך רוד), ואל המלשן שבד אל ארבעו;
 וההולך רכל מספר אל ההרש, אף בידו לטעמו, רק להנקם (לא תלך רכל בעמך, בעמך דוקא,
 כלומר בין אש ובין אחיו; ולפיכך סמך לו לא תעמוד על דם רעך, כלומר, אש שאתה מלכותו, שמו
 רעה להרוג את אמתו, יש לך לשאת את נפשו, ככל דרך שמוכל, ואפילו כגדלתך אילו מלוד של קאוב
 40. דרדף. דלק. הדפיה. כל מקום; והדלקה רק בתקום עליה, כגון הזה שהיו דול, והלהבה עלה
 ממדד מעלה מעלה; או נגור מן לך, שם הוא בעליה, כגון חולו על ההרש (כי דלקת אחרי
 תמותה לא קרא לארץ), על ההרש דלקתו, מדבק אחרי פלמטים, כי פלמטים עומדים אל ההרש
 וישראל עומדים אל ההר הזה. והגין ביטחם, ככתוב (ס). *Ephraim*
 41. נוס. ברוח. בנפש קאוב ופני שמשן, שמשן יודע בדבר, או קאוב גב ורף אחריו (ונס החוב)
 אצל הכורה נאלט בהחבא (למא נחכמת לבוח, ועברו נאין למה יברחו בהחבא, ונס יוסף
 ויצחק (ראו אהלך לו, ואף ראו היכן הלך), על כל הגיד ללכי ברוח הוא, ופירוש הכתוב, שאלה
 בידו להטוב את לב לבן, ויפני אלה הגיד לו (התנפס, כי רחל גנתה) כי ברוח הוא; ואל תמחה
 על כל הגיד לו כל יחיד, והתנפס ל רשע; אף אצטו בדוד חלק יאראל; והנה התנפס אל האש
 וכבר הבוים היו אצטו: ונס אן אית אמתהו, כדי כל הפסוק אומר; כי כבר נאמר ונס יקב ובו
 ינוב אש כל מקנהו וכו'. ועוד מה טעם גנתם רחל? והלא לא היתה טובתם, אחר שיצטו עליהם
 הר לא גנתם, אלא אלא אמת לכתה בריחתה, עקב שם כתוב ונפשו יקין יודע אמתם, וכן נאין דוד
 ראש; אשם היב כמגד ל בריחה, לא היה בדבר שם חרש, כי רוב הכותמים אין להם רודף, אולי וברוחו בהחבא
 ואין ידוע להם לבו; והפלא הית אהם נפס, כאלו הם נרדפים, ובאמת אין רודף; וכן צברי הקלט
 כתוב לנפס אלה ^{הפס} אפני אהכל יודעים שס נוס, ואין הדבר בהחבא. וכן הפסוק מה
 בשאנו אן ית פסוק; כתוב ודוד נס, ובפסוק יב כעוב וילך יצוח, שיש סס, ונלכדים צדורים.
 42. ישוע. נצל. מלשן. חליץ. פלט. הנאט הרחק פצחו אן הרעה (והיה הולש שיה, והיה
 נאלטו אן אררט): הנושע נפלה מרעה אמה יכול להתקומם נגדה, ולהלחם בה; או ט בראת
 נלחם בה בכל כחו (יושע ה' צדק הבהא) (והיה צדק להתלחם בהצדקים, כי רשע היה) אפיר עט
 ערול וכל התקומם יושע, כי תפס להם להשתלם בשועתם, דכן בחלום נקרא סס יושע;
 כי יוכל להתרפא): המוצא לארצה בידו נלחם; ואם ילחם, אף יוכל לנצח (רוח והצלה ישתד
 להודים, אוד חוצל אש, כי ראתה אהם פנס אן פנס ומצב נפסי; עכ בתענים באדבר נאמר
 יושע): המלשן נצח מרעה שכבר באה עליו, לא טוח בואה; והוא מלשן חלצה, שהיה הפות העש
 (מלשן עט בעצמו, ראה עש וחלצת): ועתה יבן חש כתוב וקם אשה וישע, והבנות אחריו אים יצור העש
 כי לעש אשה היה הדבר תשובה לך, ועשיתך הית חלצה; כי הן ידעו דעבת הנושע, אלא יושע
 לכן כל משלה כל משנה, וכל רב ומלונה. הפסוק הוא הנשכה ונצח מן הדיבה במקרה (סס סס)
 (נכח הפסוק, והיה תמותה הנשאר לפלטה, ואכל את חר הפלטה)

48 י"ד י"ח נחל. הירש נוטל הכל, ואין הדבר מתקבל ב"ט ובין אחר (הנה בן בית יורש
 אומן, ונשואה גם את הירש וכבואת אהלת אשר נשארה, הרצחת נגס ירשת, נאפחה כי
 תירש גברתה); אבל יש כתובים, נאחריה בהם ירשה אבל רבים, ואמת שהדבר מתקבל ב"ט, ו
 אבל היחידים הרבים הם, נכללים בכלל אחד, ונחשבים כאיש אחד, לעשות כללים ופוגים
 אחרים. איש בעולם, אשר אין להם חלק ונחלה באומן דבר, ונמצא, כי אחד לבדו הוא הירש.
 נחזק כלל וסוג מיוחד, הכולל יחידים הרבה, וכל מקום אל לשון ירשה אבל כלל וסוג, הוא
 תמיד להוציא סוגים אחרים, אשר לא יבא להם חלק, כגון כי ירשה לבשו נתתי את הרשעה
 פירוש, איתחלק הרשעה לכל כעשוי, הנכללים בסוג אחד, ולא ינחלו עמו שאר עמים, שהם
 סוגים אחרים, וכן תורשה קבלת יעקב, החורג ומתלקט בן כל ישראל, מלבנים, שופטים, כהנים,
 לנים, נהדיטות, איש איש לפי ערכו, אבל כלל המערה כלה נחלה לקבלת יעקב, ולא ינחלו בה
 אחר עמים, וכן ועוד כלם צדקים לעולם יירשו ארץ, הם יירשו הכל, ולא ינחלו אתם נכרים,
 וכן נקד ה' הנה יירשו ארץ, הם ולא אחרים, וכן יירשו בחירי, הם לבדם, ולא אחר סוגים
 אל בן אדם, וכן יירשנה קמת וקפוד, וכן אדם לא ירשו בה, וכן יירשם את הארץ, ונחלה
 רבים: והנה הירש בין שיהיה אדם אחד, או סוג של אישים הרבה, הוא לבדו נוטל הכל,
 ונשארו הכל, ויש ימים כגון זה יקד אנוש עם ארץ
 (נהיה ביום הנחלה, את בענו, את אשר יהיה לו, בהנחלה עליו, ימים בהפרידו בן אדם):
 ויתנו נגור אם נחלה מן נחלקה, ועבד מצנו פטנים רבות לשון חלק אבל נחלה, כגון העוד לנו
 חלק ונחלה בבית אבינו, ונתקד אפים יחלק נחלה, על פי הגורל מתלק נחלת, ונחלה את הנה
 חלקו, כי סוף ה' בענו יעקב קבל נחלתו, ועמה תבין חלק ונחלה עיר יהודה וישו אם ירשור יורש
 עברו נחלה: מחלה יירשה סוף בן ירש (כסם סוג אחד) יד קוונת: ואחרי נחלה יחלה בניהם.
 99 בוא. אתה. נבדל לשון אתה מלשון בן, כי יד יורה על הביאה כמורה ובתורה;
 כמו כפול רוב איתנו, ייתנו חשמתם את חצרים כש תיץ ידיו, ואידכם כפופה יתפ, הנהו
 איתנו לך (בתורה); ערץ תאמם (עמם תורה), קרבו ויתמין (באו תורה), ואומות נאשר
 תפאנה ידו לנו, כלומר הקורות הקרובות לבוא, וגם החוקות,
 א וכן הוא ירש את רבים אחד, כגון, אף כאן לא יירש נגס בע, וכן הירש רב עם ירש

47 פירשו, הפעולה לגור וכן הירשם שהיה ידו חתום, ואנפיו אפיו וכן אף, חכל חזקו, וירשה אדם
 נבעל מתנה, לא פנה עוד עליו, כמור אחד שפר קופת, פרה משלו יגבר דוקת הירש אשר
 גר איתו, ע"כ קדש יחל ביום החתן, וכן ברעב פרו יתנו, אף יתנו על יד ע"כ, גם כי
 תינתן כמות כל קדש, וכן פדה נפשו מעבור נפשות, אפיו, חקות חלו, וכן והלשן אפיו
 מעבודתם וקבלת אפיו, כורע נשוא, פירוש, אבל אפיו לשינה, גם אפיו אפיו לשינה
 מעבודת חצרים, כי לך משיפו לעבדים עוד עד עולם
 ספ. בהרץ נסרה. הבחירה, היא לדעת מה שבע הדבר, כמנצב אשר הוא בעמם (יבחנו
 דברי כס הקונת אפיו, בחמת לב, בחמת ורע יתפ, ויניחו עשפיו יבחנו בע אפיו,
 ה' צדיק יבטח, וה' צבאות בוסן צדיק דוקת נביות, וכן, ככחוק אפיו הנה, נבחנו נא בואתו,
 באשר ארץ לבם ברה עד כל יד, בהביתם את כל התפארת, וכן תפארת, וכן תפארת,
 כן היית עמם גם לפנים, אפיו הימם ותפארת, ומבניו כי בתפארת אפיו אפיו, תפני אפיו
 קובצים אומן): המנפה, מתקבץ לעמם, ונה יהיה הדבר, בהיותו מנצב אשר לא היה בו עדין
 (והקלבים נפשו אפיו אפיו, למען אפיו הילך בתפארת, נע נא את עבדך, כי תנסה ה' אפיו
 אפיו לדעת הישם אפיו (לדעת אם לא תנצוהו, אפיו, בתצב החוק, אשר לא היית בו
 תנצוהו), בחמת ה' נפשו, ראה הנה כלב עבדו, נפשה אומן לדעת מה יהיה כלבך בתצב אפיו

התקנה אשר לא שפיר לזמן רחוק (ויש תקנה לתחלתה) אשר לא יקרה לאדם ולא ייחל לבטל
 אדם אשר לשון תקנה אצל לשון יחיד ולאופן תחלת אצל ל' רבים כי היחיד ^{יכל להתקנה} ~~לשון~~
 אצל הרבים ותהיה תלפזזת: התחכה איננו מקוה דבר טוב אצלם הוא חמשה עשר תעשות
 אשה דבר עד בוא דבר אחר (ומכאן עד איור הבקר ונפת ולק תפכה (אל תמתין עד שיבדוק)
 ואלו חכה את איש (המתין לו שאלים דבריו) לכן חכה ה' לתנכס (יתמן) שפשו אלו
 כפידים ה' אברבנאל) החכים אמות ופנינו (אינם) אמת בקרוב אמת נפשים
 כמו אחר אחר אחר המעשים אלו גל יצאו כי יבטלו קברו) אם יתעלה חכה לו אל תשדון
 אית האשה עד שתפן): הדבר אשר בן לו יא לו אן קבוע; אפסו אלן יבן אצל
 אם יבן יבן בעמך (כלם) אן יבדוק אמת אכלם בעמך. יע כל אן יבדוק ואם עמך
 להם אמת אכלם בעמך ביום אשר שבנו אינו יהודים הלן תפכרה עד אשר יגלו
 אל יבדוק יודי בני אן אמתך לן אחר אל חסודך כי החסד אן לו אמן קבוע אצל
 האמת והצדק לן יבאן רק בעמך) קוף קר"ז

ג. נוח הר"ע. הגפיש. שבת. חדר. שקט. ישרה. שאנג. אשר ינוח.
 ואלו יבטלו אף הרבה
 היה עמך אמת לן יבדוק (ואם עמך יבטל) אן זהה עב ונך וכתב לן נוד ועט
 (אלן תפכה היורה תעמ): והלן עמך יבטל

התקנה אשר לא שפיר לזמן רחוק (ויש תקנה לתחלתה) אשר לא יקרה לאדם ולא ייחל לבטל
 אדם אשר לשון תקנה אצל לשון יחיד ולאופן תחלת אצל ל' רבים כי היחיד ^{יכל להתקנה} ~~לשון~~
 אצל הרבים ותהיה תלפזזת: התחכה איננו מקוה דבר טוב אצלם הוא חמשה עשר תעשות
 אשה דבר עד בוא דבר אחר (ומכאן עד איור הבקר ונפת ולק תפכה (אל תמתין עד שיבדוק)
 ואלו חכה את איש (המתין לו שאלים דבריו) לכן חכה ה' לתנכס (יתמן) שפשו אלו
 כפידים ה' אברבנאל) החכים אמות ופנינו (אינם) אמת בקרוב אמת נפשים
 כמו אחר אחר אחר המעשים אלו גל יצאו כי יבטלו קברו) אם יתעלה חכה לו אל תשדון
 אית האשה עד שתפן): הדבר אשר בן לו יא לו אן קבוע; אפסו אלן יבן אצל
 אם יבן יבן בעמך (כלם) אן יבדוק אמת אכלם בעמך. יע כל אן יבדוק ואם עמך
 להם אמת אכלם בעמך ביום אשר שבנו אינו יהודים הלן תפכרה עד אשר יגלו
 אל יבדוק יודי בני אן אמתך לן אחר אל חסודך כי החסד אן לו אמן קבוע אצל
 האמת והצדק לן יבאן רק בעמך) קוף קר"ז

ג. נוח הר"ע. הגפיש. שבת. חדר. שקט. ישרה. שאנג. אשר ינוח.
 ואלו יבטלו אף הרבה
 היה עמך אמת לן יבדוק (ואם עמך יבטל) אן זהה עב ונך וכתב לן נוד ועט
 (אלן תפכה היורה תעמ): והלן עמך יבטל

התקנה אשר לא שפיר לזמן רחוק (ויש תקנה לתחלתה) אשר לא יקרה לאדם ולא ייחל לבטל
 אדם אשר לשון תקנה אצל לשון יחיד ולאופן תחלת אצל ל' רבים כי היחיד ^{יכל להתקנה} ~~לשון~~
 אצל הרבים ותהיה תלפזזת: התחכה איננו מקוה דבר טוב אצלם הוא חמשה עשר תעשות
 אשה דבר עד בוא דבר אחר (ומכאן עד איור הבקר ונפת ולק תפכה (אל תמתין עד שיבדוק)
 ואלו חכה את איש (המתין לו שאלים דבריו) לכן חכה ה' לתנכס (יתמן) שפשו אלו
 כפידים ה' אברבנאל) החכים אמות ופנינו (אינם) אמת בקרוב אמת נפשים
 כמו אחר אחר אחר המעשים אלו גל יצאו כי יבטלו קברו) אם יתעלה חכה לו אל תשדון
 אית האשה עד שתפן): הדבר אשר בן לו יא לו אן קבוע; אפסו אלן יבן אצל
 אם יבן יבן בעמך (כלם) אן יבדוק אמת אכלם בעמך. יע כל אן יבדוק ואם עמך
 להם אמת אכלם בעמך ביום אשר שבנו אינו יהודים הלן תפכרה עד אשר יגלו
 אל יבדוק יודי בני אן אמתך לן אחר אל חסודך כי החסד אן לו אמן קבוע אצל
 האמת והצדק לן יבאן רק בעמך) קוף קר"ז

השקט לך יהיה; אין ההשקט הפך לתקופה וההשקט, רק הוא הפך להיות והשקט (והרשום)
כיס נגדם כי ההשקט לא יוכל, ואך קפסם שקט ויב, הו חרב לה עד זנה לא תשקטו.

השקט השלמה איננה תלויה בקצו השל, אף ביד אדם להיות אלו: קלף מן אף קים עומד
לו רצה, הוא הנקוד אלו (שליו אלהים באורדים, שלו היית ויפרפרת, ואין אחרת באנו
בלי אנוש לעולם, טוב פת חרבה בשלנו בה, אלו כל בוגגי בוג, אלו גו אלו יושב לבסוף,
איננו אלו; זה טעם ובשלוה שחית רבים, כמות אלו יעמדו נגדו, כי אלו, ואף לא
יכל להכנס לו, טרם ביות ינו, ואף יכיר בקפסם ד). האשף גדול מן השל: לך סוף

לדע, אף ידע לו אדם. כי גם לא ייחיתו אומר, ^{ואף פסידותו מללו} ~~ואף פסיד~~ (יחד אפדים אנונו לך
שלמה קול נוגע, ואשף תפחד רעה, חרדו אשנות): עב כחנב ובתנחות אשנות,
כמער, תקומת אימות בהם תשתלם, וגם היו ב לבסוף, ולא יפחדו ^{הקום} ~~הקום~~; וכן
כער עשירי תפילה דואם נה אשף אלו כל יעמד כל יעב יחזונו לגדו ~~ואף פסיד~~

Et factus est factus, factus non possunt
53. אלו. כלשון אומר, עשנו חלכה, ופסם אמת בלבו, וצחקוהו במקום כעטן הוה, והוה
מה שכתוב וקטל לו אי יחלה: אלו עקר הנחת אשף הקוד איננה רק על עין הכלות
הואשפה, כע כי יחיה כי אלו יד, אלו יסם ^{הקום} ~~הקום~~ יסרף חלם אלו תכלע. ~~ואף פסיד~~

54. אורה, חמד, שוקק, אבה, רצה, חשק, חפץ, נכסף, כלה.

התפנה, היו יושב הקודם, התבדק איננו לו דבר טוב, והוא חזק אחריו, להבואו אלו:
בין אהבב הוהו, הוא עמם כיו אחר, בין אשף עמו ביד אחר; ואלו הקודם, איננו עשה
בין התפנה אלו; וכל זה ידוע. אלו בשט כנעם יצונו שהפעל היה נבנה: פועל
והפעל: תפנה ותתפנה; ונהו זה החלק שבניהם. אף יחיה, תעבה מן אלו תפנה;
היו שטעם ^{הקום} ~~הקום~~ אף הדבר הוא היו נאמה כנפשו כנענו; תבנו יצאו לבקש אומר
לדע, בלא בחרה חפשת (גם כי חלם יקום י כיוו להלם כנענו, לעטל אף התקנה, אף
באף אלו תעבה) (נחמ הכסף בכל אף תפנה נפשו בבקש ונבנו ונבנו, קטור
קידון כיום החלבו וכן לך באזר תפנה נפשו, ואלהם נבאזו תפנה נפשו, בכוחה איתנו)

והוא אף אזהרה באומרו, וכן אף אזהרה לבי אזהרת אף טוב בוד, הוה יעשו עשפו
הרובה, תקבל בשמחה (נפשו היו תפנה, יד ידע אמת, הירדך אף האף
פנת, ומנחה לך אזהרה תדעם, לרצון להם לפני ה, נוגע ה אף יחיה, רצון יחיה
עשה, יבשה זה אהם תקבלם בשמחה).

חשק, הערה, ^{דקום, גדולה, נבדד} ~~החשק~~ בין לבין, נבין למותו התפלות (אדם נב
חשק נפשו בכחם, והשקת בה ולקחם לך לקחה, יך נבדומך חשק ה לקחה קומס,
כי צ חשק נאפלטו): ואלו נגור לאון חשק, תלשון נאשוקים כסף, כי החשק דבק לכל.
נפשו איתו אף נבדונו על ^{החשק} ~~החשק~~ (אף אף נבדונו ובו אשכרו הוה דקו
החשק כדבר, והכר טוב וישר עשית, ומצא חן לפניו). ^{אשכרו א גולס, חלם} ~~אשכרו א גולס~~ (glia piace)
(כי חפץ נבט יעקב, אף חפץ נבנה, לך חפשת לקחם, ובה ומנחה לך חפשת,
יחבנו כי חפץ בי).

הנכסף, תתפנה לעשות דבר טוב (כי נכסף נכספת לבית אבך) (למנו, הוה רב
בערך לבד דמוך תאבד, והתפנה ללכת אלו, ^{לשאר איתו באקונו} ~~החשק~~; ואם לך תפנה הכתוב
ככה, ותתפנה כי נכספת כמו התפנה חמס, ולא ידע של כשרון התפנה, אף תנה של
ענתך, כי זה טעם למנו ועמד העך הלכת כי התפנה לבית אבך? ומה התפנה
היו א? ואל לך דע, כי תאחר אהך, אין ספק אהתפנה ללכת? וטעמו: ועמד העך
יכל להתפנה ולדע אהבת, כי רצת לעשות חבתך, לכדו אף אבך, ולשאר איתו יחיה
למה גנבת אף אלו?) וכן נכספה עם כלמה נפשו להנרות ה (לשדור איתו נבדונו):
ואין להקשות על מה שכתוב באריה יכסף לסדוף, כי הוא מן הבטן הקל; ואף איננו
בלל ונעמן תפנה, כמו מקרא קנה אבך לעבד. יך תכספו, אף לאן תפנה ומצא
בו כלל). ושם הישב ^{הקום} ~~הקום~~ התקבשו וקאו הוה לך נכסף, ופרושו, גוי אף לך
איה ללכת בדרך טובים.

הכלות, אין כליו השעים, היו תפנה גולה, לכדו התעבתהוה תלבו (שמא איתו)
(עמד דאיתו וכלוה איהם, כלמה לישועך נפשו, נכספה וס כלמה נפשו להנרות
ה) (כי לך נבנה נהו ביותו), וכל דור התלך לצדק אף אבאנום (אחר-אלה שם
אשר לך דעה איתו).

מספר מנין חשבון ראש. המספר קטן (אין תת מספר ונשארת המ...
מספר, מספר יהיו ועבר וכתבם) יתכן אורח חכמים (תחת כ"ב ע"פ): מהלך אומן?
ארכושים חסר אחרת, חפץ אכתוב כדי ראשית במספר, ולא במטן, לומר שפחות ולא שנתת
ואחריו כן הצאת אכתוב ראשית על ואין תת מספר: ודבר איספר, הוץ תעבט; ועל נה
חיתתו מספר, כתב: ולא יהי תתו מספר, וכל דבר איספר, הוץ תעבט. הנתן גדול מן המספר
למנוח את עפר הארץ, יהי מנה עפר יעקב ומספר את הכבש ישראל, אשר לא יספרו (במספר
קטן וגם) ולא יתנו (במספר גדול), מונה מספר לכוכבים (פרדוש, כי סך הכוכבים הוא מן
כגבי כ"ב איס, והוץ מספר לגבי כוכבים), עוד תבדוקנה הצאן על ידי מונה, איהו מרובות,
החסדן, הוץ נעשה במחשבה ומחבונות, ואינו מן נלבד, רק הוץ חקירת מעטס הרבה,
למעט אס שנים הם, ומה בין זה לזה, וכיפת ביה מתייח החשבונות (calculation) ומשב
עם קונו, אך לא יחשב אדם (למעט אס ישיבו כמה סקבל) וקבץ חכמה וחשבון, כי אין
מעשה וחשבון. הראש, ~~מפני~~ ידי וכן דודי, התבטל רב שיחולל חיים אכיה בן ובי אלה
הוץ הנתן העולה ~~מפני~~ אחרים (ממחשב); כלומר. הסופר והמונה, הם
ספרים ומעטס אחר לאחד, קבל טעם את ראש, הוץ תקבץ מספרים רבים, ועושה מהם
מטן כולל, ואינו מן תקבץ אחרים אחר לאחד: ועכין הדבר. לפיכך כתב אלו את ראש
כל עשרת בני ישראל, ולא נתמם מעטס אסם היה אומר מעט, היו מונים כל ישראל במטן אחר,
ולא היתה יורעס, מוטן כל שבט ושבוט; עכשו אקרא אלו את ראש, ומשם שקבצו מעטס רב
למטן אחר, כלומר שימנו כל שבט ושבוט בפני עצמם ואחרי קבצו המעטס הם, ויעשו חסד
כל ישראל, וקול גס כל הצפחה נמשפחה, וכל בת אב וביית אב, או ספרים לבדם; וזה
טעם למשפחות לבית אבותם. ומה אכתוב במספר אמות לגמולתם, עענו. איתכיו
בן-אמותט שאלו על ספר, ואחרי יתנו השמות (בלדרך שהתלכות טעם); קבל הוזהר, אלו
היה כן רוח יאיתו בן אס לשם, ולכן יתנו בני אשה מורכב השתי תלות (בין גריב טעם)
ללבי אובי, ושכ חסד, רותמת עור, למנוח בשטס, עב אחר לגמולתם.

ואלו שני המספר והנתן. אדבר דבר בעתן שנטש נפש יוצאי ירך יעקב, כי רבן הקושות במספר
כידוע, והנה עושה חדשה, עתה תפנות, יתפארן על ידה כל דברי הפרשה בלוי היטב, אין ספק
ואין יצאת אין צוה, והחם הכוונה, ועוד יתכן מה טעם כתב ואילו בן הכנענות: הם אהרן
ואהוב. אומר אנו, כי באומס הימים, שהיחם דינה צבית שסם, נעעברה מתנו; ~~כי לא~~
~~ספרו אף פנים אחרת בלבוך נא אלה, ולא תוכל לראש: אין אלה את שפירות אבי אף באשונת~~
והרוב צבית שסם את דינה, יתכן שילדה בת, כאלהם: איה מוזהר תחלה, יולדת נקבה; ו
וכל שכן איהו אנוסה היחם, ולא ברצון נעעלה. והבת הזאת, ^{קריין} אומה כנענית, ופט
שהיה אביה כנעני; מה שאין כן צבית האחרת אשר צבית יעקב, הלך הוץ שיה צבית אשר,
שהיה אביה בן יעקב. והבת הזאת, איה אומר, אלקה אומה אשון, על נשיו לו לראש, ותלך
לו את אלו; וזה טעם ואילו בן הכנענות, כלומר בן הכנענות הדינה, ~~איהו אומה~~
הקראת כנענית, הלא היו בת שסם ודינה. והנה הכנענות הזאת, גס היו תיווצו ירך
יעקב ויחם ואחרי (לחיות בת דינה), ע"פ היו נבגלת במספרס, ופיו האשלות מספר
שנים ושלב בט למה: ע"פ הזכיר אומה הכתוב, באינו ואילו בן הכנענות, כי בלעדיה אין
איתו יוצאי רך שלשים ושתים. ומה הכתוב לראש מן השם שלשים המספר. ומה אלו הזכרה
בפרוש, ולא נתמם ואת דינה צמ, ואת הכנענות בתם; אין זה אלא אכזה הכתוב לכפונת
על אומה האקראית, כי חרפה הוץ לנו, ומה צורך להזכירו, אחריו שכבר נמשך במקום אחר?
ובכן יבין למה כל נפש צנו ובנותו שלשים ושלא; כי איה בנות יצאו אלקה, דינה וכספי, ושלחן
ואת הוץ איהו אומר ובנותם. ובכן תבין המספר שנטש נפש יוצאי ירך יעקב ~~ואין אחר לא~~
לעברה, אלו הזכרה כן כלל, ולא יעקב, אלו היה יוצאי ירך יעקב. ובכן תבין כל הנפש
הבאה ליעקב מצרימה יוצאי ירכו אלכד נש' בת יעקב כל נפש ששים ושס; כי ששים ושבע היו
(יוסף ושני בניו, היו שבעים); אכל מפט אקרא אלכד נש' בת יעקב, הוצרך להויתן מן הכלל
את הכנענות הזאת, לחיותם אשתו של אשון, ע"כ אומר ששים ושס; וכבר הקורא יודע, שגם
היו צמ יעקב, ועמה הם ששים ושבע.

66 עושר. חיל. הון. כבוד. רכוש. העושר הוא רוב העומק, כדומה. החיל הוא הכסף, איש מעט ואיש הרבה (את צאנם ואת נקדם ואת חמוריהם ואת אשר עבד ואת אשר בצהר לקחו ואת כל חילם ואת כל טפם ואת נשיהם צבנו ונבוא ואת כל אשר בבית: מה הפה הכמעב שאין הזכיר? הכסף צברו; וכן הוא איומר חילך כל איצנומך לבוא ואתן ואתן וזו החבור, נפידואו חילך זהם כל איצנומך). הון ידיו הדברים היקרים (כל הון יקר ועשיר, כבוד יקר ה' העניק ונראשית כל תבואתך). הכבוד ילול לו סינת העושר הענין בכל משמעותו של עשיר; ובשון איטליאני *fasto, magnificenza, grandiosità, plenitudine* (כ' יכנה כבוד ביתו, ושמה תרככות כבודך, וזכות על המשא כבודה, וכבוד עלו בהמות, לכבוד ולתפארת, ותתקבד וספר לחם, לקח יעקב את כל אשר לטבנו ומאשר לטבנו עשה את כל הכבוד הזה (היי זה הכבוד אינו העושר עצמו, רק הוא עלול ממנו), גדול יהיה כבוד הבית הזה האזינו מן האשון, כלומר שיהיה גדול מן האשון בהבז ובכסף ובאדם יקרום ואת חפץ ביקר הנשים, כדברי הנצרים). הרכוש ילול כל אשר לקדם, בין רב בין מעט (חסם כל רכוש).

67 שבועה. אלה. נדר. נדבה. אסר. הצבועה היא בזה ש' ותפול על כל דבר ודבר (בשמו פשע, איש באת להשבע, פשע בשמו, ואת בשם אלהים אחרים: איך אין צבועה בלא שם אלהים). האלה גב על כל דבר ודבר, אלא שהיא בקלה; ועל רוב שמועה הוא בהצביע אדם את חבורו, לא בהשבעו מעצמו, כי האדם מתרחק בעצמו מהקלה את עצמו, אפילו על תנאי, ולפיסך אימרים כח יעשה ל' אלהים, ורבות כאלה, ואין תפושם כדבר רעונו עפ' שאלו ועל כבוד אדם כל החיות יודע; ~~אשר יאמר כי יעשה כל פשעו וכל~~ זה יעשה, שאין לקלל את עצמו בפרוש, אלא ~~אשר יאמר כי יעשה כל פשעו וכל~~ באתר דקדוק טהור עליו, ספר ב' פרק ב'א (ין תקרה ותאמן) ויבדל הכיון את האדם ויבדל הצבועה ויבדל מן האלה בדרך

61 לפיכך אין אדם יכול להצביע חבדו בצבועה בעל כדפשו, כי בשאף הוא לגמר לו: אכן אנוגר לך דבר זה, אצל אינו איומר שאם אין הדבר בן, היו אינו סופר בעקב; אמתם יכל אדם להצביע חבדו בקלה, גם בעל כרחו, ואינו צריך להמתין לו שיאמר אמן, כי אין האלה יק קלה, וידוע כי הקלה את חבורו לך ימתן לו עד שיאמר אמן, אצל הוא חקלו על שפרו בעל חמתו. על כן כמוב: ועפ' כי תפסא ושמעה קול אלה והוא עד אן דאך או ידע, איש אכן חולק עם נבא שנת נפשו אלה יאשר ולא ידע ל' יכל להגיד מן קול אלהים ילולת אף ל' יד. ל' יד ונאף נבאו. והנה האשה הצווה, איש טאמיה היים, ל' היים בדרה הכהן כי איש הצבועה, לאף אלה, כי לאף היה נשבע בעל כרחו, שהרי יכולה היא שתאמר נאמאית, ~~אין~~ אכן תבטעין אימת; אצל איש טהורה היא, היספ' אלה בדבר הכהן, כי בעל כרחו יבטיעה, אפניה יכולה ~~אומר שמתקן, ולפיכך~~ הפטר מן השבועה, באתרה נאמאית; הואל והיא יודעת שהיא נאמאה: והנה היים באימת צבועה, בתנית צבועה ובחיתת אלה; על כמוב והצביע הכהן את האשה בשבועה האלה. יען ובטען השבע איומר איש אין הדבר בן הכ: הוא סופר בעקב, על כמוב כטוב כחוטא השבע כאשר צבועה יא: הוא מדלה השבע את החוטא, והיות להשבע את הטוב, כי הרגיל להשבע, הוא תתקן דברו ~~אין~~ בדיבר אלה, על כל דבר ועד, הוא איומר שאם אינו כגו אהיה איומר, תיג' גם הוא סופר בעקב, וזה תהיה ~~הוא יאמר כי יעשה כל פשעו~~ ובהפך העושר מן השבועה, הוא נפחד גם תלמודי דבר זה, ~~לרוב התרחק מן הפטור~~ לעשו כמוב ~~אין~~ מן הפטור שהוא ירא מחטו הוא ואתו, ~~אשר יאמר וכן אמת מוציא כי הרגיל~~ להשבע בנפשו, הוא מן התנאים הקלים שאין חיים יקרים בעיניהם, ואף כי בטעו אמן בני אדם, לרוב פתימנים; ועוד כי הקוראנו בדרשו, מבין לדי מעשה, וההרגו בשבועה מבין לכפירה. והנה אלה שט טעמים לתם ל' תשא את אס ה' אלהיך לטפן, ולחוננו העושה כי לא יקרה ה' את אשר יאין את שמו לשון. ומפ' שאלה היא קלה, על כל קלה, אפילו אינה על תנאי; כמו ואת אפית, אקלה את העוב, אשר אנב כבר. תנודי ונור על עצמו לעשות דבר לכבוד ה', להקדיב קדבן, וכונת (עוד יעקב נרד לאמר וכל האמן האף אשר שמת מעב. יהיה בית אלהים וכל אשר מתן לי עשר תעשרנו לך, איש כי ילא לנודי נרד נודי להודי ל'ה).

התעבה והתגדל, וכך תחזק; תלך את המעמד מפניך הדבר שרצה להקריב, תזות ולך תחזק, כגון שור
 זה תקריב לעולה; והתגדל תזכר בצלם שור; תקריב לעולה (תן בישור לבד המערכת כל תלך,
 תלך הוקף, וכבר היה הכל חזק ומזוקן, כמפורש אס): ותכתיב תזכרו חכמים: נגרים חייב
 באחריותם, נכונת תן חייב באחריותם. תספר תינתן רק לענות נפא, כמפורש שהוא תוסר
 תת נפשו, ותקדש בעצמו בתוכו לו (לשור תספר על נפשו, וכל שבועת תספר לענות נפא).
 63. שבע. רוח. השועב באכילה (נאבע לחם); והרויה בתעקה (כפי רוח, תרוד
 דעמתי, הרוה תת הצמחה, כי תס הרוה תת התקן, כי רוחק באמת חרבי, לדיה ירווךכל
 עת, הוא דרך תשל, כמורה, תמשג בה כל עת, כיונך הזכ, שתורה צלאלו בודה כל עת
 64. כוונת המס. הדבר הנמנה, נספרך ועשה עפר (הנוגע בתקן ומעמו, וכל הגשמות
 תמשגגנה): והדבר הנמש, יהיה לתים תחם השנה ונמש, בדתעמתי עבא. תמסה, כהחם
 דונג מפני אס).
 65. עיר קריה. קרה גדולה תעיר (הבה תקרות סיחון, קרית מלך רב, יסוף לתוך קרית)
 66. אס. ת. תס תורה תעתי (תס תלכי עת: והלכת וקס לת תלכי עת: לת תלך); ו
 תורה תעתי (תתקן לבסם גבורה התלכיש צותרו דעתה), או ספק (תחוק הוא הרפה): תמשס תס
 בלשון רבט גז, ומכנס: ג. אס. תך לת תלך ^{נמצא} ^{תלך} ג. על תעתי; ועבד ^{תלך} ^{תלך} תלך
 השע התנשים תעקר לת עולה, תלך יעלו, תפילו. תעיר לתקדשעהם, תלך תלך תלך
 התנשים תס תעקר, ותלך השע, שהתן לשון תעתי או ספק, ותלך תעתי: תכל פידוש התעתי כר
 תת: וכי עטת תעקר, לבד נראה בתעשך התקולקלים, כי העליתע תתקן ובה תלב ותבש
 וכי? וכי תמשב תתן לנע עשס לתות רוע לבכר? תמשב שיעלה בתך לעור עיניע?
 וכן תעשקמפ הבתי תלך, תינתן לשון תעתי, רק לשון ספק; וקס כדברי רש, היה בעל
 תעשס תפסך כדרך תחזק, והיה כותב תעשקמפ תבחה תלך עשן כלה, כי תין תפסך
 תפסיק יומך תן תמסחן, תס תינתן תפסך כלל עשן פידוש תעשס: וקולס פידוש תעשס
 עולם תעתי (תלך) וקס תעשס תס, שהתן לתעתי או לספק, ותלך לתעתי, תין זה, רק בבואו תחזק
 ג. ונעממשו תעתי, תלך לבפול תלשון; כגון תלבן תתקה שנה תלך וקס שרה, תעשס תלך

63. שבע. רוח. השועב באכילה (נאבע לחם); והרויה בתעקה (כפי רוח, תרוד
 דעמתי, הרוה תת הצמחה, כי תס הרוה תת התקן, כי רוחק באמת חרבי, לדיה ירווךכל
 עת, הוא דרך תשל, כמורה, תמשג בה כל עת, כיונך הזכ, שתורה צלאלו בודה כל עת
 64. כוונת המס. הדבר הנמנה, נספרך ועשה עפר (הנוגע בתקן ומעמו, וכל הגשמות
 תמשגגנה): והדבר הנמש, יהיה לתים תחם השנה ונמש, בדתעמתי עבא. תמסה, כהחם
 דונג מפני אס).
 65. עיר קריה. קרה גדולה תעיר (הבה תקרות סיחון, קרית מלך רב, יסוף לתוך קרית)
 66. אס. ת. תס תורה תעתי (תס תלכי עת: והלכת וקס לת תלכי עת: לת תלך); ו
 תורה תעתי (תתקן לבסם גבורה התלכיש צותרו דעתה), או ספק (תחוק הוא הרפה): תמשס תס
 בלשון רבט גז, ומכנס: ג. אס. תך לת תלך ^{נמצא} ^{תלך} ג. על תעתי; ועבד ^{תלך} ^{תלך} תלך
 השע התנשים תעקר לת עולה, תלך יעלו, תפילו. תעיר לתקדשעהם, תלך תלך תלך
 התנשים תס תעקר, ותלך השע, שהתן לשון תעתי או ספק, ותלך תעתי: תכל פידוש התעתי כר
 תת: וכי עטת תעקר, לבד נראה בתעשך התקולקלים, כי העליתע תתקן ובה תלב ותבש
 וכי? וכי תמשב תתן לנע עשס לתות רוע לבכר? תמשב שיעלה בתך לעור עיניע?
 וכן תעשקמפ הבתי תלך, תינתן לשון תעתי, רק לשון ספק; וקס כדברי רש, היה בעל
 תעשס תפסך כדרך תחזק, והיה כותב תעשקמפ תבחה תלך עשן כלה, כי תין תפסך
 תפסיק יומך תן תמסחן, תס תינתן תפסך כלל עשן פידוש תעשס: וקולס פידוש תעשס
 עולם תעתי (תלך) וקס תעשס תס, שהתן לתעתי או לספק, ותלך לתעתי, תין זה, רק בבואו תחזק
 ג. ונעממשו תעתי, תלך לבפול תלשון; כגון תלבן תתקה שנה תלך וקס שרה, תעשס תלך

ובין הר אלהים, הוא ג' בין בית אלהים, ובין בית אלהים, כי בית א' הוא הבית שיעצרו בו לקדש
 כלשם תצאים מנה בית א', ובית אלהים יקרא תיקום תצאות לבנת תס, כגש יעקב תן זה
 כי תס בית אלהים; ולפעמים תיקום תחזק בעצמו יקרא לפעמים בית א', ולפעמים בית אלהים,
 וכן הר תחזק בעצמו יקרא הר א' ור אלהים, כפי הבחינה אשר ירצה המעבר להבחין בדברו
 תאמר תתם תעקב הר סט צאס הר א' כשהיתע הכוונה להורות על היות תיקום התקדשה,
 ותקרא הר אלהים כשהיתע הכוונה להבחין בו בחינת התצאות בו התבדל מעליון.
 הר הקדש לתעלה תכלס, והוא תהי אשר חזק אלהים לשבת, נאוכן בו, וענה א' תתפסל
 ג, ועשה בו תועת ותופתם; תתס יסולת בהרור קדש תהב א' ששר ציון וכל, וכן ועשג
 תהר קדשו, וכן תיקום א' הר קדש וקל תשכונתך, וכן לת ירבו ותל תסיתם כלל הר קדש
 וכן זכריו תבאר תאמר תבת א' ציון נאכנת בתוך יושלם ותקדשה יושלם עיר תתע
 ור א' צבאות הר הקדש.

74 קל
 75 edarito
 76 קל
 77 קל
 78 קל
 79 קל
 80 קל
 81 קל
 82 קל
 83 קל
 84 קל
 85 קל
 86 קל
 87 קל
 88 קל
 89 קל
 90 קל
 91 קל
 92 קל
 93 קל
 94 קל
 95 קל
 96 קל
 97 קל
 98 קל
 99 קל
 100 קל

בתנשים. חלצים. התעשם עליונים תן תחלעס, ותחלעס תס צבאש תוכס, בתקום
 תערוה. תפשוטה ועוה (ותכל תיקום) ותגורה על תלעס, וכן תלתי. ותל תס יתלך זכר
 תדוש תתום כל זכר ידיו על תלצו, כמורה תפס חכל לדה תס צתום תיקום, וכן תחלצך
 תתן. edarito 75
 קלל. ארר. תללה בדברו כלל, תפילו לת תתל לפועל; ותתקדשה בעשעה תעתי לפועל
 תתס תתלל, ותקדשה תתקדש תן תתבא תשג (תתקדש תתקדש), לבה תרה ל: יעקב, צאס א'
 כשאקס תזכר תרו פלוט, תססרה תשד תלת יהיה, ותעשן, תתל חפץ שיהיה תרו תתקדש,
 אס כי לת כל תשו חפץ תתקדש. עשה: תכל. תל תס לומר פלוט תתקדש, ותן תבונה תלך
 לומר שכלל היה תל תתקדש תומו. ותל א' תתקדש תלל עור תת תתקדש, תעשס לת כלל

כַּדָּר . מִגְפֵיָהּ . דֶּגֶר אֶס פִּרְטֵי לַחֹלַי נִדְבָן וּתְחִילַת כְּבֹדִים , וְהָרַחֵק כִּן עַל אֶס אֶדְוֹר וּמוֹשָׁק אֶרְוִי כְּבֹד . כִּי הַעֲדָף וְהַשָּׂךְ עֲבָדָה וְחֶזֶק עֵינָיו ; וְהַגִּפֵּה אֶס כֻּלָּ לְבָל לְבָד וּתְחִילַת כְּבֹדִים , אֶפְסֵלוֹ הַלְלוּהוּ ; כִּל דֶּגֶר חוֹף הַגִּפֵּה , וְלֵב בְּסִפְךָ . *Epamito*

כַּדָּר . מִגְפֵיָהּ . דֶּגֶר אֶס פִּרְטֵי לַחֹלַי נִדְבָן וּתְחִילַת כְּבֹדִים , וְהָרַחֵק כִּן עַל אֶס אֶדְוֹר וּמוֹשָׁק אֶרְוִי כְּבֹד . כִּי הַעֲדָף וְהַשָּׂךְ עֲבָדָה וְחֶזֶק עֵינָיו ; וְהַגִּפֵּה אֶס כֻּלָּ לְבָל לְבָד וּתְחִילַת כְּבֹדִים , אֶפְסֵלוֹ הַלְלוּהוּ ; כִּל דֶּגֶר חוֹף הַגִּפֵּה , וְלֵב בְּסִפְךָ . *Epamito*

כַּלְאֵה . לֹא יִכּוֹל . לִקְחָהּ עֲבָדָה הִיא מִשְׂמַלְמַל וְהִיא מִלְּוֶן לְבָרְךָ , אֵלֶּיךָ שְׂבָרָיִן לֵב הַחֲלִיט שְׂבָרָיִן יִכּוֹל , נֶפֶשׁ וְקָדֵשׁ אֶפְסֵלוֹ יִכּוֹל ; וְכִשְׁרָתָהּ אֵלֶּי יִכּוֹל וְהִיא יִכּוֹל . *Epamito*

רֹאשֶׁהּ הַבְּיֵט . חוּה . צְפֵהָ , רִאָה אֶפְסֵלוֹ בְּמִקְדָּהּ . הַבִּישׁ דוֹקֵן בְּכוֹנָה לְכֹאֵם . צִפָּה לִקְחָהּ נֶפֶשׁ וְקָדֵשׁ ; יִסַּף הָ עֵינֵי וּבִטָּחַ , צֹפָה רַע לְבָרְךָ וּבְקָדֵשׁ לְהֹחֵמַת , וְיִכָּן הוּא הַצּוֹפֵם עוֹשֶׂים לְרִאָתָהּ הַחֲנִיב לְחֹמֶק טָרֵם יִיטֵב אֶתְוֹהוּ , וְהַ עֵינִים כֻּלָּ תִּקְוִים עַד צוֹפֹת רַעִים שׂוֹנְיִם , לְגֻלוֹת אֲרֵבָּרָ שְׂוֵי תֵּן הַקְּבָה נִוְאָה הַנָּה הוּא רִאָה כֻּלָּ חֲקוּם , וְכֵן צִפָּה לְשׂוֹמֵת בְּתֵם , הוּא מְשׁוֹמֵת עַל טִבְרוּתָהּ , וְיִכָּן אֶתְוֹהוּ שֶׁשֶׁעָה בְּלֵבָתֶּךָ . וְהוּא נֶגַד זֶלְזוֹל שׂוֹמֵקֵם . חוּה עֲבָדָה לִיכֵת לְכַבְדֵּם וְרִים , אֵשׁ לֵב לְקַדֵּשׁ לִרְאָתָהּ עֵלֶיךָ יִתְוֹךְ כִּתְלֵים , וְרִים כֻּבְרָתָהּ , וְיִכָּן בֵּית אֲרֵבָּרָ חוּה נֶגַד תְּקוּמָה . כִּי הוּא דִטְוֹב לְפָנֶיךָ שֶׁשֶׁ אֵשׁ וְעַד לְכֵת פִּתְחוֹתָהּ , קָדֵשׁ לִיכֵת רַב רַב עֵינֵי עוֹשֶׂם וְלֵב אֲרֵבָּרָ ; וְלֵב אֲרֵבָּרָ עֵינֵי אֶפְסֵלוֹ רַחֵם אֶחָד צְבֹרָה אֶתְוֹהוּ , וְיִכָּן אֲרֵבָּרָ גֵבַת הַסּוֹקֵת הוּא אֲרֵבָּרָ לִיכֵת אֲרֵבָּרָ שְׂוֵי שְׂוֵי אֲרֵבָּרָ רִחֵם

הַחֲבֵד . הוּא תִשְׁרַע נֶגַד , וְנֶשְׂמַת אֵיכֶת לְכַבְדֵּם נֶגַד פִּתְחוֹתָהּ (*far presentata*) יָאֵין עֲבָדָה סְפּוֹר כְּלִבְדּוֹ , כִּי אֶס הַתְּחַבֵּתָת כְּלִבְדּוֹ , וְהוֹדֵבֵתָהּ אֵה אֶסְבּוֹב וְהָאֵה ; כִּתְוֹךְ יִתְוֹךְ הָ אֵל תִּשְׁרַע הַנָּה אֵתְוֹךְ בֵּן אֵלְךָ עֵבֶד הַעֲמָן בְּעֵינָיו . יִשְׁוֹעַ הַעֵם כְּלִבְדּוֹ יִתְוֹךְ וְהַסָּךְ לְרִאָתָהּ לְגֹלִים וְיָד וְהֵא אֵתְוֹךְ לְכַבְדֵּם הַעֵם אֵל הוּא . חוּה עֲבָדָה לְפָנֶיךָ הוּא אֲרֵבָּרָ כִּל אֶשְׁרֵי דֶגֶר הוּא עֲבָדָה , כִּלְוֹךְ אֵתְוֹךְ בְּרִיךְ לְהַתְּמַלֵּת אֶתְוֹךְ כִּל אֶתְוֹהוּ בֵּי , כִּי כְּבִיר גַּלּוּ דִעֲתָם כִּי הוּא אֵתְוֹךְ אֲרֵבָּרָ כִּתְוֹךְ כִּתְוֹךְ אֶתְוֹךְ לְכַבְדֵּם , שְׂוֵי אֶתְוֹךְ כִּל אֶשְׁרֵי דֶגֶר הוּא . וְכֵן וְיָמָד לְוֹד הַכֵּל אֶתְוֹךְ לְאֶתְוֹךְ אֵם אֵתְוֹךְ מִלְּוֵן אֵתְוֹךְ נֶשְׂאָךְ הַלְלוּהוּ וְחֹרֵף אֶתְוֹךְ לְוֹהֵמָת , יָאֵין הוּא סְפּוֹר , וְכֵן הַתְּחַבֵּתָת כְּלִבְדּוֹ ; וְכֵן כִּי הוּא לְרִים אֶשְׁרֵי הוּא יִחֹדֵד , הוֹדֵעֵם כִּי הוּא נֶשְׂמַת אֵתְוֹךְ , וְיָאֵין עֲבָדָה לְכַבְדֵּם , לְפָסַךְ קִדְשׁ חֶסֶד עַל כֵּל הַיִּיחֹדֵד , וְאֶתְוֹךְ אֵתְוֹךְ לְכַבְדֵּם אֶתְוֹךְ אֶתְוֹךְ אֶתְוֹךְ

כַּדָּר . מִגְפֵיָהּ . דֶּגֶר אֶס פִּרְטֵי לַחֹלַי נִדְבָן וּתְחִילַת כְּבֹדִים , וְהָרַחֵק כִּן עַל אֶס אֶדְוֹר וּמוֹשָׁק אֶרְוִי כְּבֹד . כִּי הַעֲדָף וְהַשָּׂךְ עֲבָדָה וְחֶזֶק עֵינָיו ; וְהַגִּפֵּה אֶס כֻּלָּ לְבָל לְבָד וּתְחִילַת כְּבֹדִים , אֶפְסֵלוֹ הַלְלוּהוּ ; כִּל דֶּגֶר חוֹף הַגִּפֵּה , וְלֵב בְּסִפְךָ . *Epamito*

אֶתְוֹךְ . נְחֹרְבוֹ . נֶשְׂמַת חוּה אֶתְוֹךְ וְדִלוֹ לֵב הַיִּיחֹדֵד , יִתְוֹךְ חוּה אֶתְוֹךְ חוּה . כִּלְוֹךְ כֵּן אֵתְוֹךְ נֶשְׂמַת , נֶשְׂמַת נֶשְׂמַת (כִּלְוֹךְ אֶתְוֹךְ) , נֶשְׂמַת פִּתְחוֹתָהּ וְהִיא מִשְׂמַלְמַל

קִדְשׁ . אֶתְוֹךְ . אֶתְוֹךְ . אֶתְוֹךְ לֵב יִוֵּה עוֹשֶׂם עֲתָרָה לֵב כִּי כִל וְרוּב , וְיֵשׁ בְּנֶשְׂמַתָהּ חוּהֵה וְרִפְוִין . כִּתְוֹךְ חַכְמָה חֲפִל (עֲוִיֵּה) וְאֶתְוֹךְ תְּקָה חֲפִבְדּוֹ ; וְכֵן בִּיחֵה וּבְאֶזְרוֹעַ נֶשְׂוֵיהַ , הוּא חוּה חוּה דֶּגֶר , כִּי אֶשְׁרֵי לְגֻלוֹתָהּ לְחֶסֶד אֶתְוֹךְ וּכְפָרִי עַל גַּלְלוֹתָהּ , כִּלְוֹךְ כְּקֵדֵן , וְלֵב אֶתְוֹךְ לְחֶסֶד אֶתְוֹךְ אֶתְוֹךְ . *Epamito*

1. Antegione di grande e contemulo nel ms. G. p. 24 - ~~---~~ 65
L. 1 - p. 25 prime 2 linee 90

עם. זאת. המולך עם חבדו, כמסדר עמו למעלה בעמו; ומהולך אדם חבדו, לחוקים חבדו;
 דבדו אדונו אדו. עתה יאב בקדבר תתקנס אדם יבחר בלאחר אעביר בטוב לו, וישבת
 בעמו יגש אחרים עד אשר תפוש חונת אחרך, שכתב עמי (אשר לו גם כך הנהא ים בצדד),
 וקצרהם הולך בעמם לשלום (לך היו הם צדיקים לו, דן הוא סיה חתכבד נחמשה כחצבתם).
 וחי. אחרך עתה, אים דאיתם אגב ונרצן עמו, הקצרות ועולי עתה, נמן ופנתם דן איתעמו
 נגיד היה גולהם לפנים ה' עמו, שהיה ~~ממנו~~ תראה אמתם עלו לאחזרת אמת, נמן ה' עתה
 לבגד החיל, הוא אצות אומך, ומופץ נחת רוח בהפגמו עתה; והולך כס אצד אמת, והאין אמת
 צאצא העם, אצד אמת נחמשה (פעולה נבגדו היה לו אצב עם כגויי פגישה, ולחך לבטול להם
 לשבת אצל נגד עבדי עבדל) לכה אמת (נהיית לנג אשנים), גלה אמת במורל, ואמת אשנים
 דן אמת, וכן אמת יסוף גי אמת, כמסדר ^{בגדו} ~~ממנו~~ תראה אמתם עלו לאחזרת אמת, נמן ה' עתה
 אמתם עתה לקח אמת יארף, ונתב מצדה עתה לבתה לבתם עתה למלך חזנותך; ואחזר אמת לו
 אים לקדוה לך בצדו החזנים קום לך אמת, כלאמר, אים לקדוה לך בלבד בצדו, ולחך לקח, אלא כי בלח
 חפץ במכרתך לחזנת גדול בעמנו, קום לך אמת, למלך אשנים. אך חלת זאת נאחזרת
 גב לפגמים בעמנו אמת, והוא עמנו החזנות ונחמשה, כמו עמו מלחמה אים ברע, ונבגדו
 אים מלחמה. אמת כגלים רצות; ונהה חלתה חזנות, ולחך נרדפת. וכן זה עשרים שנה קוב
 עתה, כי למעלה נבגדו פן כחלום ונחזר, אך עתה הדבר והחך בעבד נבגדו, עבד חזר ואמר זה לי עשרים שנה צביתך. וכן
 והחך אשנים אמת, וכן אמת (כשצדו נחת) וכן אמת (כשצדו נחת) וכן אמת (כשצדו נחת) וכן אמת (כשצדו נחת)
 וכן אים חלבי מה נבגדו לך אמת צדו חלה אשנים עבד לחזנת לחום, וכן צדו אשנים חלה אשנים אשנים אשנים אשנים אשנים

הבל. ריק. הבל דבר אסוף נאחזר טאלו מניה דו תעשלת גדולה חזק, ולבסוף לא יעול דבר;
 הבל חזף, ואינו הבל יפנה פיו בצד דעת חלן יסביר, וכן הבל העלם אצדו קחלת, ופירושו
 וזה יסוף לקום בכל עתה אישעל פסת השמש, כי החזקה כל עתה האלם בעמו, וישעב
 כי בלא ספק לתפלת נכבדת עתה. ונאחזרת חיה חזון לו בכל עתה? וכן הבל במל איתחזר
 היה איש צדיק, ויהי אצדו חזקה שיהיה צדיק יסוד עמם, ולבסוף נהיה קודם אישוד תעשלת,
 ונהה לך נאחזר הבל דן אמת, עבד כחוב ונחמשה ללחזרת אמת אמת הבל, ולחך נחמשה
 ותקדוה אמת אמת הבל. דן הוא יגיד ועלול קולו בלא סוף אשנים תעשלת: וזכר עתה
 לריק ונעשם, ויתם לריק כחכם, וכן חזנות פגדו חם ריק ברע, ונכות חלבי בטן.

57 41 92 א. tagli marda stera
 פרש. צואה. הפרש נחשב לזן חזק, ושדן לח יתן לזויד השולם, והנחקה כבד יצאה. 93 א. tagli

